

Verslag Marktverkenning

ten behoeve van integraal zon-op-water project Wieringerhoek

Een samenwerking van

De gemeente Hollands Kroon en gemeente Medemblik, de provincie Noord-Holland, het ministerie van LNV, het ministerie van I&W, het ministerie van Defensie, het ministerie van EZK, Rijkswaterstaat en het Rijksvastgoedbedrijf.

Colofon

Informatie	Mark Helfrich Rijksvastgoedbedrijf
E-mail	Postbus.RVB.Wieringerhoek@Rijksoverheid.nl
Datum	30 april 2024
Status	Definitief
Versienummer	1.0

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Fysieke bijeenkomsten	4
3.	Schriftelijke vragenronde	5
4.	Resultaten	6
4.1	Lokale belangen	6
4.2	Water en bodem	7
4.3	Natuur	8
4.4	Defensie	9
4.5	Haalbaarheid	9
4.6	Conclusies	10
5.	Deelnemende partijen	12
6.	Bijlagen en aanvullende bepalingen	13

1. Inleiding

Deze marktverkenning is georganiseerd door het projectteam Wieringerhoek. In het projectteam werken de volgende overheden samen aan een integrale verkenning naar de mogelijkheden van een integraal zon-op-water project in de Wieringerhoek:

- Gemeente Medemblik
- Gemeente Hollands Kroon
- Provincie Noord-Holland
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- Ministerie van Defensie
- Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
- Rijkswaterstaat
- Rijkvastgoedbedrijf

De integrale verkenning heeft als doel om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een integraal zon-op-water project, op zo'n manier dat het (zoveel mogelijk) verenigbaar is met de andere functies, waarden en belangen in het gebied.

Deze marktverkenning is onderdeel van de tweede fase van de integrale verkenning. In de marktverkenning is het projectteam in gesprek gegaan met geïnteresseerde marktpartijen om te onderzoeken hoe een potentieel zon-op-water project zou kunnen worden ingepast op zo'n manier dat het meerwaarde levert aan energieopwekking, ecologie, natuur en recreatie en past binnen de vele belangen en kaders die gelden voor de Wieringerhoek en het IJsselmeer. Het projectteam wilde meer inzicht krijgen in de kansen, obstakels en risico's van het potentiële project, een beeld krijgen van de mogelijkheden en peilen of er partijen geïnteresseerd en in staat zijn een project te realiseren binnen alle geldende uitgangspunten.

Op 18 oktober heeft het Rijkvastgoedbedrijf een marktverkenningdocument gepubliceerd via www.biedboek.nl. De marktverkenning bestond uit twee onderdelen. Geïnteresseerden partijen werden allereerst uitgenodigd voor een individuele fysieke gespreksronde. In deze gesprekken konden de marktpartijen vragen stellen, en konden de samenwerkende overheden hun zorgen en belangen delen. Dit gaf input voor de schriftelijke tweede ronde. Hierin werden geïnteresseerde marktpartijen verzocht antwoord te geven op een aantal vragen van het projectteam.

In totaal is er door 21 partijen interesse getoond in deze marktverkenning. Met 12 van deze partijen heeft een fysieke bijeenkomst plaatsgevonden en door 12 partijen is een reactie gegeven in de schriftelijke ronde. In dit document wordt verslag gedaan van de marktverkenning. Het verslag van de bijeenkomsten is opgenomen in hoofdstuk 2. De hoofdlijnen van de antwoorden op de gestelde vragen zijn opgenomen in hoofdstuk 4.

2. Fysieke bijeenkomsten

Tussen 8 december 2023 en 10 januari 2024 hebben 12 fysieke bijeenkomsten plaatsgevonden tussen het projectteam en geïnteresseerde marktpartijen. Tijdens de bijeenkomst is met marktpartijen informatie gedeeld over het project, de uitgangspunten die gelden voor een mogelijk zon-op-water project op deze locatie en de belangen en zorgen van de verschillende samenwerkende overheden. Met deze fysieke bijeenkomsten wilde het projectteam de geïnteresseerde marktpartijen in staat stellen om tijdens de schriftelijke ronde optimaal in te gaan op de bezwaren van de samenwerkende overheden.

Van de twaalf fysieke bijeenkomsten zijn individuele verslagen gemaakt. De resultaten van de individuele gesprekken zijn gebundeld met de resultaten van de schriftelijke ronde en in hoofdstuk 4 uiteengezet.

Alle bijeenkomsten volgden een vaste gespreksstructuur. Na een voorstelronde kreeg de geïnteresseerde marktpartij de gelegenheid zichzelf te introduceren en, indien al beschikbaar, de plannen te delen die de marktpartij heeft voor een mogelijk integraal zon-op-water project in de Wieringerhoek. Vervolgens werden de belangrijkste thema's één voor één besproken. Deze thema's waren; water en bodem, natuur, lokale belangen (landschap, recreatie, lokale economie, integraliteit en omgevingsmanagement), Defensie en haalbaarheid. Hierin deelden de overheden hun zorgen, en konden marktpartijen vragen stellen en voorlopige oplossingen aandragen.

Aan de zijde van het projectteam waren er vertegenwoordigers betrokken namens de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat (IenW), Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), Economische Zaken en Klimaat (EZK), Defensie, Rijkswaterstaat (RWS), het Rijksvastgoedbedrijf (RVB), de provincie Noord-Holland en de gemeente Medemblik. Er zijn gesprekken gevoerd met de volgende geïnteresseerde marktpartijen:

- ABO Wind,
- Ampyr Solar Europe,
- Eneco,
- Floating Solar,
- Gutami & Blue21,
- HaHe,
- Meerlicht,
- Novar,
- PowerField,
- Recurrent Energy,
- SolarFloat en
- Vattenfall.

3. Schriftelijke vragenronde

In de marktverkenning zijn 29 vragen gesteld waar partijen schriftelijk op konden reageren. Het beantwoorden van de vragen was niet verplicht. De vragen zagen hoofdzakelijk op de uitgangspunten die het projectteam in fase 1 van de integrale verkenning had geïdentificeerd, zie bijlage 3. Geïnteresseerde marktpartijen werden verzocht om in te gaan op de uitgangspunten en hoe een mogelijk integraal zon-op-water project daarin zou passen. Daarvoor konden partijen de input uit de fysieke bijeenkomsten gebruiken.

Deadline voor de beantwoording was 16 februari 2024. In totaal hebben 12 partijen de vragen beantwoord. Van elk individuele beantwoording is een verslag gemaakt, met daarin de bevindingen van het projectteam. Deze verslagen zijn gedeeld met de desbetreffende marktpartij om ervoor te zorgen dat het projectteam de verstrekte informatie op een juiste wijze interpreteert. De resultaten van de schriftelijke ronde worden gebundeld met de resultaten van de fysieke bijeenkomsten en in hoofdstuk 4 uiteengezet.

De marktpartijen die hebben bijgedragen in de schriftelijke ronde zijn:

- Meerlicht
- ABO Wind
- Solarfloat
- RWE
- Vattenfall
- Ampyr Solar Europe
- Novar
- PowerField
- Eneco
- HaHe
- Statkraft
- FLY Solar

4. Resultaten

Hieronder wordt thematisch weergegeven welke informatie en kennis het projectteam heeft opgehaald in de marktverkenning. Dit behelst een interpretatie die het projectteam heeft gemaakt, op basis van de verstrekte informatie in de schriftelijke ronde en de fysieke gesprekken. Hier is bewust voor gekozen omdat de informatie potentieel bedrijfs- of concurrentiegevoelige informatie bevat die door de Rijksoverheid niet gedeeld mag en kan worden.

4.1 Lokale belangen

De locatie Wieringerhoek is als zoeklocatie opgenomen in de RES 1.0 van RES-regio Noord-Holland Noord. De doelstelling van de RES-regio strekt echter verder dan enkel een project voor energieopwekking. Gezien de schaarste van ruimte, en het relatief eentonige beeld van deze locatie, wordt veel belang gehecht aan multifunctioneel ruimtegebruik. Alle geïnteresseerde marktpartijen zijn erop geweest om dit potentiële project aan te vliegen als een integraal project dat bij moet dragen aan energieopwekking, natuurontwikkeling en recreatie. Zonder aandacht voor natuurontwikkeling en recreatie is er geen lokaal draagvlak voor een dergelijke ontwikkeling.

Alle marktpartijen zien grote potentie in dit project. Ruimte op land voor grootschalige hernieuwbare energieopwekking wordt steeds lastiger te verkrijgen. In de Wieringerhoek is een mogelijkheid om grootschalig hernieuwbare energie op te wekken, en een meerwaarde te leveren aan de aanwezige natuur en recreatie. De potentie voor energieopwekking wordt geschat tussen de 1,1 en 2,7 terawattuur (TWh), afhankelijk van de verdere ontwikkelingen. Ter vergelijking; het Windpark Fryslân (89 windturbines) wekt 1,2 TWh per jaar op en het landelijke doel voor 2030 is 35 TWh. Deze ontwikkeling is mogelijk in een gebied waar de waterkwaliteit momenteel niet voldoet aan de KRW-doelen, de ecologische kwaliteit van het gebied verbetering kan gebruiken (zoals binnen de PAGW beoogd wordt), de Natura-2000 op sommige aspecten niet voldoet en de zoetwatervoorraad en waterbergende capaciteit onvoldoende is en door klimaatverandering verder onder druk komt te staan. Daarnaast is het gebied recreatief weinig interessant. In de Wieringerhoek liggen daarmee verscheidene opgaven waar dit beoogde zon-op-waterproject aan kan bijdragen. Aan de andere kant zijn deze opgaves voor de overheden ook reden om extra voorzichtig te zijn en te voorkomen dat deze doelen verder onder druk komen te staan.

De ontvangen informatie geeft het beeld dat een integraal project van de mogelijke voorgestelde schaal erg ambitieus is. Dit wordt zowel in positieve zin benadrukt, dat het een prestigeproject is waarmee de zon-op-water markt en natuur in het IJsselmeer een groot impuls kan krijgen. Tegelijk geven enkele marktpartijen aan dat het erg ambitieus is om dit project aan te vliegen als een integrale gebiedsontwikkeling die financieel afhankelijk is van de inkomsten uit energieopwekking. In natuurontwikkeling is weinig geld te verdienen. Om die reden worden suggesties gedaan om het project thematisch op te delen, waarbij de overheid natuur- en recreatieprojecten realiseert om vervolgens ruimte te laten voor een energieproject van een energieontwikkelaar. Deze optie wordt niet als kansrijk ervaren door het projectteam, gezien de huidige projecten die al plaatsvinden binnen de PAGW (Programmatische Aanpak Grote Wateren). Juist de integraliteit van dit project (een combinatie van energieopwekking, natuurcreatie en het realiseren van nieuwe recreatie) maakt dit een interessante ontwikkeling.

In de marktverkenning is aandacht gevraagd voor specifieke lokale belangen, en de invloed van een integraal zon-op-water project op deze belangen. Dit betreft de hevels van de lokale landbouw, de stand van de visserij en aanwezige fuiken, de plezier- en beroepsvaart en de landschappelijke inpassing.

Voor zowel de hevels als de visfuiken wordt over het algemeen aangegeven dat een zon-op-water project te ver vanaf de kustlijn wordt gerealiseerd om direct invloed te hebben. Indirecte invloed op de visfuiken is mogelijk wanneer de visstand verandert door de aangebrachte maatregelen ten behoeve van natuurcreatie. Voor de beroepsvisserij is het duidelijk dat er bevisbaar areaal verloren gaat als er een zon-op-water project wordt gerealiseerd. Bijna alle marktpartijen geven aan dat de zonnepanelen ontoegankelijk moeten zijn vanwege de veiligheid, en dat er golfbrekkende constructies nodig zijn tegen golfslag en kruierend ijs. Beide nemen bevisbaar areaal in van de beroepsvisserij.

Enkele partijen geven aan dat daar tegenover staat dat de visstand naar hun verwachting zal verbeteren vanwege dit integrale project. Andere partijen geven aan dat de beroepsvisserij mogelijk gecompenseerd zou kunnen worden.

Over de precieze landschappelijke inpassing is nog niet veel te zeggen, aangezien weinig partijen in dit stadium een uitgewerkt ontwerp hebben. Over het algemeen wordt aangegeven dat het potentiële project ver uit de kust ligt en daarmee niet goed zichtbaar zal zijn vanaf de Wieringermeerdijk. De verdere invulling van inpassing is volgens vele een proces waarin met belanghebbenden en omgeving wordt gewerkt aan een definitief ontwerp.

Veel marktpartijen vragen aandacht voor de belanghebbenden bij dit project. Er spelen veel belangen in het gebied en vanuit sommige hoeken is weerstand te horen, zoals verschillende natuur- en milieuorganisaties. De marktpartijen geven bijna unaniem aan dat het werken aan maatschappelijk draagvlak van cruciaal belang is, en een gedeelde verantwoordelijkheid moet zijn van ontwikkelaar en overheid. De overheid zal, bij doorgang van dit project, samen met de ontwikkelaar naar buiten moeten treden om tekst en uitleg te geven bij de meerwaarde en het lokale profijt van dit project. Dit is ondoenlijk als ontwikkelaar alleen.

Qua recreatie zien de geïnteresseerde marktpartijen meerdere opties, maar vragen tegelijk aan de lokale overheden wat de wensen rondom nieuwe recreatie zijn. Vanuit de lokale overheden wordt aangegeven dat hier geen harde eisen voor bestaan, behalve dat er een meerwaarde op dit thema wordt gerealiseerd. Te denken valt aan aanmeerplekken voor pleziervaart. Ook voor dit onderwerp geldt dat de precieze invulling een resultaat moet zijn van een lokaal participatieproces.

4.2 Water en bodem

Het IJsselmeer heeft een belangrijke functie voor de waterveiligheid en de zoetwatervoorziening van Nederland. Daarnaast is er een wettelijke verplichting voor de waterkwaliteit onder de Kaderrichtlijn Water (KRW) en is de aanwezige vaargeul van wezenlijk belang. Een eventueel project in de Wieringerhoek mag geen onacceptabele negatieve effecten sorteren op deze belangen, waarbij geldt dat ook tijdelijke achteruitgang voor de KRW moet worden meegenomen.

De waterveiligheid van het IJsselmeer is essentieel voor de bescherming tegen hoog water voor een groot deel van Noord-Nederland. Bij hoog water is de spuifunctie bij Den Oever van cruciaal belang. Aan marktpartijen is gevraagd of de aanwezigheid van een zon-op-water project potentieel impact heeft op de spuifunctie, doordat water niet met hetzelfde volume bij Den Oever kan komen. De meeste marktpartijen geven aan dat dit niet het geval zal zijn vanwege de ligging van het RES-zoekgebied ten opzichte van het spuicomplex. Wel lijkt het van belang dat de beschermende constructies die nodig zijn om de zonnepanelen te plaatsen openingen hebben zodat water door kan stromen.

De waterveiligheid ziet ook op de waterbergende functie van het IJsselmeer, als ware de regenton van Nederland. Een eventueel project mag geen belemmering vormen op deze functie. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer sprake is van landaanwinning. Landaanwinning is niet toegestaan volgens het Bkl (art. 5.49 Besluit kwaliteit leefomgeving). Hierop zijn wel uitzonderingen geformuleerd, zoals landaanwinning voor overstroombare natuur. Meerdere marktpartijen geven aan dat een beschermende constructie om de zonnepanelen nodig zal zijn, die ook potentieel een meerwaarde kan opleveren voor natuurontwikkeling. Voor een potentieel project is het daarom nodig dat eventuele landaanwinning valt onder één van de uitzonderingen binnen het Bkl. Deze uitzonderingen worden op dit moment herzien vanwege het Rijksbeleid op *Water en Bodem Sturend* (WBS). Hiermee is het op voorhand geen gegeven dat een integraal zon-op-water project met landaanwinning vergunbaar zal zijn.

Hetzelfde geldt voor de zoetwatervoorziening van Nederland. Dit zoetwater wordt gebruikt voor landbouw, natuur en drinkwater. Het beslaat enkel de bovenste schijf van het IJsselmeer, omdat niet al het water uit het IJsselmeer bruikbaar is. Dan zou het IJsselmeer droogvallen met schade aan dijken en natuur tot gevolg. Landaanwinning zal door de zoetwatervoorziening heen steken, en

het dus belemmeren. Om deze reden is landaanwinning ten koste van de zoetwatervoorraad niet langer toegestaan (Kamerbrief Water en Bodem Sturend, Ministerie IenW, 25 september 2022).

Aan alle partijen is aangegeven rekening te houden met een wisselend peil en wisselende omstandigheden. Het peilbesluit van het ministerie van IenW verschilt slechts tientallen centimeters, maar kan in de praktijk toch voor 1-1,5 meter aan peilverschil zorgen. De wind is een belangrijke factor, die ervoor kan zorgen dat het water wordt verplaatst en wordt opgestuwd. Verder kan er sprake zijn van een hoogfrequente golfslag. Al met al kan de variatie tussen hoogste en laagste waterstand behoorlijk oplopen. Bijna alle partijen geven aan dat zon-op-water installaties tegen dit soort peilwisselingen bestand zijn. Bij de verankering moet hier rekening mee worden gehouden.

De waterkwaliteit moet voldoen aan de eisen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Niet op alle parameters voldoet het water in het IJsselmeer aan de KRW-eisen, maar het is ook niet zo slecht als elders in Nederland. Het bedekken van een deel van de wateroppervlakte kan een negatief effect hebben op de waterkwaliteit, wegens het reduceren van lichtinval. Partijen hebben wisselend gereageerd op de invloed van zonnepanelen op de waterkwaliteit. Sommige partijen stellen dat er altijd een negatieve invloed zal zijn wegens het wegnemen van oppervlakte waar lichtinval is. Andere partijen zijn positiever over de waterkwaliteit en geven voorbeelden van projecten waar de waterkwaliteit niet achteruit is gegaan ondanks de aanwezigheid van zonnepanelen. Hierbij lijkt het erg van belang hoeveel licht er door de panelen komt en of het water onder de panelen vrij kan stromen en mengen met water uit de rest van het IJsselmeer.

Door de marktpartijen is aangegeven dat het vooraf niet kunnen uitsluiten van negatieve effecten op de waterkwaliteit, een reden kan zijn om een project gefaseerd uit te voeren, beginnend met een pilot waarbij de effecten worden gemonitord. Voordat wordt overgegaan naar een volgende projectfase wordt eerst de pilot geëvalueerd en eventueel worden plannen aangepast. Een dergelijke pilot moet wel enige omvang hebben, om goed te kunnen toetsen wat de mogelijke effecten van een integraal zon-op-water project op de voorliggende schaal kunnen zijn. Hierbij wordt al snel gedacht aan 10-30% van het zoekgebied. Daarnaast lijkt het erop dat monitoring meerdere jaren moet duren om voldoende resultaten te verwerven, zoals bijvoorbeeld blijkt rondom het project Marker Wadden. Dit heeft mogelijk invloed op de grootte van de bijdrage die dit potentiële project kan leveren aan de doelstellingen van de RES voor 2030.

4.3 Natuur

Het IJsselmeer is in z'n geheel Natura 2000 gebied, waarop de Natura 2000 wetgeving van toepassing is. Dit betekent dat er geen achteruitgang mag plaatsvinden van beschermde flora en fauna, en dat bekend moet zijn wat de impact is van een zon-op-water project op de ecologie en natuur. In de aangeleverde informatie komt naar voren dat er nog weinig bekend is over de impact van zon-op-water in een natuurgebied. De meeste gerealiseerde projecten liggen op andersoortige wateren, zoals drinkwatervoorzieningen, oude mijnen, grindplassen of depots.

Een ontwikkeling in de Wieringerhoek mag geen negatieve impact hebben op de huidige instandhoudingsdoelen van Natura 2000, ook niet tijdelijk. Over verschillende soorten is informatie verstrekt over mogelijke manieren waarop een integraal zon-op-water project een positieve bijdrage kan leveren aan de habitat van de desbetreffende soort. Verder worden enkele mitigerende maatregelen gegeven, zoals het verplaatsen van mosselbanken.

De overheden concluderen echter dat een eventuele ontwikkeling in het gebied impact heeft op diersoorten die de Wieringerhoek gebruiken als rust- en/of foerageergebied, zoals duikeenden. Negatieve gevolgen zijn op dit moment niet uit te sluiten. Daarom wordt het idee van een pilot met monitoringsprogramma gezien als een mogelijke noodzaak voordat een eventueel project gerealiseerd kan worden. Het is lastig gebleken om een precieze invulling te krijgen van een eventuele pilot, wat betreft schaalgrootte en looptijd. Aan de ene kant moet de schaal en looptijd voldoende zijn om lering te trekken voor een grootschalige ontwikkeling. Aan de andere kant brengt een grotere pilot waarschijnlijk meer gevolgen met zich mee voor de aanwezige natuur.

Verder is er veel informatie verstrekt over de kansen die een zon-op-water project kan bieden voor de aanwezige natuur. De Wieringerhoek is nu een redelijk eentonig habitat, met een steile wand tussen dijk en water, en weinig verschil in dieptes. Dit is niet bevorderlijk voor het onderwaterleven en daarmee de aanwezige flora en fauna, en de waterkwaliteit. Een zon-op-water project kan mogelijkheden bieden voor de creatie van nieuwe en meer diverse habitatten. Hierbij valt te denken aan ondiepten waar meer licht binnendringt dan nu het geval is en ruimte biedt aan helofyten, aan overstroombare gebieden en aan droogtegebieden. Deze habitattypen kunnen nieuwe leef- en rustgebieden opleveren. Verder zijn er bij de zonnepanelen mogelijkheden om 'extra's' toe te voegen die een positief effect kunnen hebben op de onderwater flora en fauna. De precieze invulling en de verdere effecten op de al aanwezige natuur dient nader onderzocht te worden alvorens een ontwikkeling mogelijk is.

4.4 Defensie

Het RES-zoekgebied van de Wieringerhoek overlapt voor een groot gedeelte met de onveilige zone van schietterrein Breezanddijk. Dit schietterrein is uniek voor Defensie gezien het feit dat hier met een lange dracht geschoten, geoefend, getest en gemonitord kan worden. In de komende jaren wil Defensie het gebruik van het schietterrein verder intensiveren, zoals aangekondigd via het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD).

De onveilige zone is vastgelegd in het Bkl (art. 5.150 jo. 5.152 Bkl). Het Bkl laat geen activiteiten toe die het gebruik als schietterrein kunnen belemmeren. Voor Defensie betreft dit het schieten zelf, en het kunnen gebruiken van verschillende monitoringsapparatuur vanaf de Afsluitdijk en de Wieringermeerdijk. In principe stelt Defensie dat alle activiteiten die zich boven het water bevinden een potentiële belemmering opleveren voor de schiet- en monitoringsmogelijkheden.

In de marktverkenning is gevraagd of partijen creatieve methoden konden aandragen voor het succesvolle medegebruik van de Wieringerhoek door zowel Defensie, als een integraal zon-op-water project. Er zijn een drie mogelijke ideeën verkend, zijnde het accepteren van een risico op schade aan de zonnepanelen door schietoefeningen, het realiseren van verplaatsbare drijvende zonnepanelen en het verplaatsen van de onveilige zone en het schietterrein.

Het is niet uniek voor ontwikkelaars om risico's op schade aan zonneparken te accepteren. Zo zijn er zonneparken waar ijs op kan vallen van windturbines, of zonneparken direct langs golfbanen. Toch wordt het hier niet als haalbaar gezien om een dergelijk risico neer te leggen bij de ontwikkelaar van een potentieel project in de Wieringerhoek. Marktpartijen geven aan dat ze het risico goed moeten kennen, voordat dit eventueel te accepteren is. In dit geval is zo'n inschatting moeilijk te maken, zeker gezien de wens van Defensie het gebruik van het schietterrein te intensiveren en het gegeven dat een zonnepark voor meerdere decennia aanwezig zal zijn. Aan de kant van de overheden wordt het ook als zeer onwenselijk gezien. Voor natuur, waterkwaliteit en de beeldvorming over Defensie is het niet wenselijk dat er periodiek zonnepanelen kapotgaan door schietoefeningen. Daarnaast zijn er vormen van permanente recreatie te bedenken die wellicht niet goed samengaan met de aanwezigheid van de onveilige zone.

Verplaatsbare panelen zijn een innovatieve methode om medegebruik potentieel mogelijk te maken. Toch is unaniem aangegeven dat dit op dit moment niet financieel rendabel te realiseren is. Verder zal dat ook impact hebben op de aanwezige flora en fauna, en natuurcreatie mogelijk vermoeilijken. Op dit moment wordt dit dus niet als een realistische optie gezien.

Als laatste is geopperd dat de onveilige zone een paar kilometer naar het oosten verplaatst zou kunnen worden. Hiermee behoudt Defensie minstens dezelfde dracht. Voor de monitoring zouden mogelijkheden kunnen worden gerealiseerd binnen het zon-op-water project, zoals op de golfbrekende constructie. Defensie geeft vanuit de operatie aan dit niet wenselijk te vinden. Er zal verder moeten worden onderzocht of deze optie mogelijkheden biedt om een zon-op-water project mogelijk te maken.

4.5 Haalbaarheid

Door marktpartijen is verschillend gereageerd op de financiële haalbaarheid van een mogelijk integraal zon-op-water project in de Wieringerhoek. Verschillende partijen achten het mogelijk om

recreatie en natuurcreatie te realiseren, gefinancierd door de inkomsten uit energieopwekking. Andere partijen stellen dat de overheden het project thematisch zouden moeten opsplitsen, waarbij de overheden een natuur- en recreatieproject realiseren en vervolgens ruimte ter beschikking stellen aan een projectontwikkelaar voor energieopwekking door middel van zon-op-water. De overheden zien echter grote waarde in de integrale benadering van deze ontwikkeling. Er is voorlopig door voldoende partijen onderbouwd dat een integrale ontwikkeling financieel mogelijk zou moeten zijn.

De financiële haalbaarheid is wel afhankelijk van de voorwaarden die de overheden stellen aan een mogelijk project. Zo zijn schaalgrootte, looptijd en grondvergoeding van essentieel belang voor de haalbaarheid ervan. Qua schaalgrootte worden weinig precieze getallen gegeven. Bijna alle partijen geven aan dat een grotere schaal eerder zorgt voor een rendabel project, en dat er dan meer mogelijk is op de thema's natuur en recreatie. Idealiter is het gehele zoekgebied van bijna 4.000 ha. te ontwikkelen. Qua looptijd geven veel partijen aan dat een exploitatie van 30-35 jaar benodigd zal zijn om tot een realiseerbaar project te komen. Qua grondvergoeding wordt uitgegaan van geen of geringe vergoeding, waarin de gerealiseerde natuur kan dienen als compensatie.

Een ander mogelijk struikelblok voor de haalbaarheid is de netaansluiting. Een project van deze potentiële omvang zal direct op het hoogspanningsnet moeten worden aangesloten. Op de korte tot middellange termijn zijn er maar weinig mogelijkheden hiervoor in het gebied. Er zijn wel enkele mogelijke manieren van aansluitingen aangedragen, zoals het gebruik van lokale GDS'en, cablepooling met omliggende windparken of een aansluiting op de Maximacentrale. Geen van deze opties is een gemakkelijke manier van aansluiten en zullen verder moeten worden onderzocht om de haalbaarheid te bepalen.

4.6 Conclusies

Er is meer belangstelling getoond voor een integraal zon-op-water project dan van tevoren gedacht werd door het projectteam, vooral door energieontwikkelaars. Die grote interesse lijkt voort te komen uit de grote potentie voor energieopwekking van het gebied. Naast de grote opwekcapaciteit van ong. 2 TWh kan een project van deze omvang een grote impuls geven aan de zon-op-water markt. Verder is het een groot prestigeproject, gezien de schaal, de integrale ontwikkeling met natuurcreatie en recreatie en de bijdrage aan de lokale economie.

Daar tegenover staat dat er grote uitdagingen zijn voordat een project op deze locatie kan worden gerealiseerd. Deze uitdagingen zien op de onveilige zone rondom schietterrein Breezanddijk, de gevolgen van een mogelijk project voor de waterkwaliteit en -veiligheid en de effecten op de natuur.

De onveilige zone van Defensie lijkt niet verenigbaar met enig denkbaar integraal zon-op-water project in de Wieringerhoek. Dit thema zal behandeld moeten worden voordat een project kan worden opgepakt op deze locatie.

Op het gebied van water en natuur zijn er zowel kansen als risico's geïdentificeerd. Een integraal project zou een impuls kunnen opleveren, maar het is op dit moment niet uit te sluiten dat er negatieve gevolgen zullen optreden. Wanneer de overheden gezamenlijk een integraal project verder voorbereiden (eventueel met een ontwikkelaar) moeten deze potentiële gevolgen in kaart worden gebracht. Dit gebeurt bijvoorbeeld in een MER-procedure en in vergunningverlening op het gebied van omgeving, water en natuur.

Verder zijn er fysieke en financiële uitdagingen, voordat een project op deze locatie gerealiseerd kan worden. Een grote fysieke uitdaging is de netaansluiting, en er zal moeten worden onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor het aansluiten van de opgewekte elektriciteit. Financieel is de zon-op-water markt nog volop in beweging. Door de integrale benadering wordt er veel gevraagd van de financiële haalbaarheid. Aan de andere kant kan de omvang van het zoekgebied de financiële haalbaarheid verbeteren.

Als dit project verder wordt voorbereid zal meer zekerheid moeten worden verkregen op bovenstaande thema's. De gevolgen van een potentiële ontwikkeling dienen goed te worden gecommuniceerd met belanghebbenden. Op dit moment zijn vanuit verschillende hoeken zorgen te

horen. Een goed participatietraject waarin overheden en ontwikkelaar samen optrekken is van essentieel belang voor het creëren en behouden van draagvlak voor een mogelijke grootschalige en ingrijpende ontwikkeling.

Ondanks de genoemde risico's en uitdagingen zijn er een aantal marktpartijen die duidelijk hun interesse hebben uitgesproken in de verdere voorbereiding en uiteindelijke realisatie van een mogelijk integraal zon-op-water project in de Wieringerhoek. Een aantal van deze partijen beschikt over de ervaring en expertise om een dergelijk project te kunnen realiseren. Ook het Buitendijks Plan is gepresenteerd tijdens deze marktverkenning, waarmee er in ieder geval één concreet plan is gepresenteerd voor een mogelijk ontwikkeling in de Wieringerhoek. In het Buitendijks Plan zijn zonne-atollen voorzien met een aansluiting op het nationale hoogspanningsnet. In het mogelijke vervolg van het project wordt bekeken in hoeverre het Buitendijks Plan voldoet aan alle gestelde uitgangspunten en of er meerdere manieren zijn om een mogelijk integraal zon-op-water project aan sluiten op het elektriciteitsnet.

5. Deelnemende partijen

De volgende partijen hebben interesse getoond in de marktverkenning en in meer of minder mate deelgenomen:

- Meerlicht
- ABO Wind
- SolarFloat
- Ilos Energy
- Floating Solar
- RWE
- Vattenfall
- Recurrent Energy
- Ampyr Solar Europe
- Novar
- Powerfield
- Gutami/Blue21
- Eneco
- Hahe
- TotalEnergies Solar
- Statkraft
- Green Tower
- Ecorus
- FLY Solar
- Flux partners
- Pacifico Energy

6. Bijlagen en aanvullende bepalingen

1. Marktverkenningdocument
2. Formulier beantwoording schriftelijke vragen
3. Uitgangspunten integrale verkenning Wieringerhoek
4. Nota van Inlichtingen

Aanvullende bepalingen ten aanzien van de marktverkenning:

- De voertaal tijdens de verkenning was Nederlands. Dit verslag is alleen in het Nederlands beschikbaar.
- Het verslag wordt openbaar gepubliceerd. Met hun deelname hebben partijen toestemming verleend aan het projectteam om hun inbreng en door hen verstrekte informatie geanonimiseerd te gebruiken in dit verslag.
- Het verslag bevat de conclusies zoals deze door het projectteam zijn verwoord. Het verslag behelst de weergave van het projectteam, deze weergave wordt niet noodzakelijkerwijs gedeeld door alle deelnemende partijen.
- De marktverkenning maakt geen onderdeel uit van een tenderprocedure. Bij een potentiële tenderprocedure bestaat er geen onderscheid tussen partijen die al dan niet hebben deelgenomen aan de marktverkenning.
- Het uitgangspunt is dat alle informatie die tijdens de marktverkenning door het projectteam is gedeeld, onderdeel uitmaakt van de openbare informatie. Echter, informatie in deze marktverkenning kan afwijken van informatie die later in het kader van een eventuele tenderprocedure wordt verstrekt. Bijvoorbeeld vanwege nieuwe inzichten. Indien deze informatie strijdig is met de informatie die later in het kader van een tenderprocedure wordt verstrekt, is de laatstgenoemde leidend. Aan de informatie die in het kader van de marktverkenning is verstrekt kunnen geen rechten worden ontleend.

Marktverkenningdocument

ten behoeve van integraal zon-op-water project Wieringerhoek

Een samenwerking van

De gemeente Hollands Kroon en gemeente Medemblik, de provincie Noord-Holland, het ministerie van LNV, het ministerie van I&W, het ministerie van EZK, Rijkswaterstaat en het Rijksvastgoedbedrijf.

Datum: 18 oktober 2023

Colofon

Informatie
E-mail
Datum
Status

Dhr. M. Helfrich
Postbus.RVB.Wieringerhoek@Rijksoverheid.nl
18 oktober 2023
Definitief

Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Samenwerkende partners	4
1.3	Doel van de marktverkenning	5
1.4	Doelgroep van de marktverkenning	6
2.	Projectinformatie	7
2.1	Beschrijving project	7
2.2	IJsselmeer	7
3.	Verloop van de marktverkenning	9
3.1	Procedure	9
3.2	Planning	9
3.3	Vragen aan het projectteam	10
3.4	Fysieke bijeenkomsten	10
3.5	Schriftelijke vragenronde	10
3.6	Afronding van de marktverkenning	10
3.7	Overige bepalingen ten aanzien van de marktverkenning	11
4.	Vragen marktverkenning	12
4.1	Inhoudelijke vragen	12
4.2	Thema's	12
4.2.1	Water en bodem	12
4.2.2	Natuur	13
4.2.3	Recreatie	13
4.2.4	Defensie	13
4.2.5	Lokale economie	13
4.2.6	Omgeving	14
4.2.7	Haalbaarheid en financiën	14
4.3	Ervaring en kunde tot realisatie	14
5.	Overzicht bijlagen	16

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In de RES-NHN is de Wieringerhoek benoemd als zoekgebied voor een zon-op-water project, waarin tevens een meerwaarde wordt geleverd aan de doelstellingen van de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW), natuur en recreatie. Het idee van een zon-op-water project op deze locatie komt voort uit het Buitendijks Plan, vernoemd naar aanjager van het plan, Kor Buitendijk.

De RES-NHN heeft zich voorgenomen dit plan tot uitvoering te brengen, in samenwerking met het Rijk. Daartoe heeft de RES-NHN in 2022 een aanvraag ingediend bij het Rijk om de Wieringerhoek te laten opnemen in het OER-programma. Het Rijk zet via het programma OER Rijksvastgoed in ten behoeve van de energietransitie. Hierbij levert het Rijk een bijdrage aan de doelstelling van de RES-regio's.

Een mogelijk zon-op-water project in de Wieringerhoek moet een integraal project worden, waar niet alleen de opwek van hernieuwbare energie van belang is, maar waar een meerwaarde wordt geleverd aan de PAGW-doelstellingen (Programmatische Aanpak Grote Wateren) en een meerwaarde ontstaat op het gebied van natuurdoelen en recreatie. Gezien de omvang, complexiteit en gevoeligheid van een potentieel project in de Wieringerhoek, werkt het Rijk samen met de bovengenoemde lokale overheden aan een integrale verkenning. In deze integrale verkenning worden de kansen voor zonne-energie bekeken, in combinatie met natuurontwikkeling in de noordwesthoek van het IJsselmeer, waarbij dit geen nadelig effect heeft op het waterbergend vermogen en de zoetwatervoorraad.

Doel van deze integrale verkenning is om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een integraal 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het verenigbaar is met alle andere functies, waarden en belangen in het gebied.

In het eerste deel van de verkenning zijn de verschillende beleidsuitgangspunten geïdentificeerd die betrekking hebben op een integraal zon-op-water project in de Wieringerhoek. In het tweede deel van de verkenning worden deze uitgangspunten op twee manieren verder geconcretiseerd.

Allereerst laten de samenwerkende overheden zich extern adviseren over de concrete gevolgen van de uitgangspunten voor een integraal zon-op-water project op deze specifieke locatie. Daarmee wordt een eerste hand gelegd aan voorwaarden die van toepassing zijn op een eventueel project, om te zorgen dat alle belangen in het gebied gewaarborgd worden.

Ten tweede organiseren de samenwerkende overheden een marktverkenning, startende met deze publicatie. In deze marktverkenning willen we graag een dialoog openen met de markt, waarin wordt gesproken over de kansen, risico's en obstakels van een mogelijk zon-op-water project, gegeven de uitgangspunten zoals geformuleerd in de eerste fase van de verkenning. Daarnaast dient deze verkenning om inzicht te krijgen in de gegadigden om een dergelijk project te realiseren. Het Rijk is namelijk gehouden om gebruiksrechten op Rijksgrond openbaar aan te bieden aan alle gegadigden, om zo partijen een gelijke kans te geven op het realiseren van het project. Dit doet het RVB middels [biedboek.nl](https://www.biedboek.nl), waarin op basis van objectieve criteria de partij wordt geselecteerd die het beste in staat is om invulling te geven aan het project.

In de marktverkenning bespreken we graag met geïnteresseerde marktpartijen de uitgangspunten zoals geformuleerd in de eerste fase van de verkenning, om een beeld te krijgen van de manier waarop hieraan invulling kan worden gegeven. Daarnaast spreken we graag over de wijze waarop het zon-op-water project een meerwaarde kan leveren aan de PAGW-doelstellingen, aan de stand van de natuur en ecologie en aan recreatie. Dit moet ertoe leiden dat de samenwerkende overheden alle informatie hebben om een weloverwogen besluit te nemen, of verdere medewerking wordt gegeven aan een integraal zon-op-water project in de Wieringerhoek.

In dit document is meer informatie te vinden over het project, deze marktverkenning en de manier om input te leveren.

1.2 Samenwerkende partners

De marktverkenning is georganiseerd door de gezamenlijke initiatiefnemers van het project Wieringerhoek. Deze zijn verzameld in het projectteam Wieringerhoek;

De gemeente Medemblik

De gemeente Medemblik heeft als onderdeel van de regio Westfriesland de ambitie om in 2040 energie neutraal te zijn. Een van de instrumenten om energieneutraal te worden is uitvoering te geven aan de RES-NHN. In de RES-NHN is het zoekgebied Wieringerhoek opgenomen. Daarbinnen zien we mogelijkheden om in de Wieringerhoek duurzame energie op te wekken in combinatie met het substantieel vergroten van de natuurwaarden in dit gebied, waarbij ook waterrecreatiemogelijkheden sterk worden uitgebreid. Het Buitendijkse Plan Duurzaam Leefbaar speelt in op die ambities. De gemeente Medemblik is als lokale overheid betrokken bij de (markt)verkenning van de betrokken overheden. En houdt onder meer oog op de lokale en regionale belangen.

De gemeente Hollands Kroon

In Hollands Kroon is duurzaamheid één van de basisprincipes van de huidige coalitie. Voor de inrichting van de openbare ruimte geldt dat duurzaamheid één van de uitgangspunten is in beleid en uitvoering. Om dit zichtbaar te maken nemen we duurzaamheid op als één van de pijlers van het nieuwe Brede Welvaart Kader waarlangs we initiatieven en voorstellen beoordelen. Een integraal zon-op-water project in combinatie met natuurontwikkelingen en recreatie in de Wieringerhoek kan een invulling zijn van deze pijlers. Vanuit de locatie van de verkenning is de gemeente Hollands Kroon als lokale overheid betrokken bij de (markt)verkenning en kijken wij voornamelijk naar de lokale belangen.

De provincie Noord-Holland

De provincie Noord-Holland werkt samen met haar partners gemeenten en waterschappen aan het realiseren van de RES-doelstellingen en maakt zich hard voor om de uitvoering te versnellen. Zon op Water in de Wieringerhoek heeft de potentie hier een belangrijke bijdrage aan te leveren. Provincie Noord-Holland is verantwoordelijk voor een goede integrale regionale ruimtelijke afweging van de verschillende belangen, zoals (drink)watervoorziening, waterberging recreatie, natuurfuncties voor vissen en vogels, visserij, transport en het leef- woonklimaat van inwoners en bedrijven in het gebied. Provincie Noord-Holland wenst uitvoering te geven aan de kustvisie. De inzet van de provincie bij zon op water in de Wieringerhoek is om naast te onderzoeken of "het mogelijk is binnen de kaders" ook te kijken naar een integrale samenhangende ontwikkeling en extra kansen voor natuur en recreatie. Daarnaast moet er voldoende aandacht zijn voor de visserij.

Het ministerie van Landbouw, Natuur & Voedselkwaliteit

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is systeemverantwoordelijk voor de Natura 2000-gebieden, waaronder het IJsselmeer. Natura 2000-gebieden zijn beschermd vanuit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Het ministerie van LNV werkt samen met organisaties die medeverantwoordelijk zijn aan de bescherming van bepaalde dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving om de biodiversiteit in deze natuurgebieden te behouden. Om de doelen op het gebied van natuur, biodiversiteit en klimaat te behalen werkt LNV aan verschillende opgaven, waaronder de Programmatische Aanpak Grote Wateren en de Kaderrichtlijn Water.

Het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft voor de Rijkswateren -zoals ook het IJsselmeer- de verantwoordelijkheid voor zoetwaterbeschikbaarheid (in tijden van droogte), waterveiligheid (bij hoogwater) en de (ecologische) waterkwaliteit. Om deze randvoorwaardelijk gebiedsfuncties op orde te houden werkt het ministerie middels het Deltaprogramma, de Programmatische Aanpak Grote Wateren en de KRW aan de uitvoering van diverse maatregelen. Daarnaast is IenW partner in de gebiedsbrede samenwerking onder de vlag van het Platform IJsselmeergebied waarin wordt afgewogen -bezien van het IJsselmeergebied als geheel- wat de wenselijkheid is van de vele ruimtelijke ontwikkelingen die op het gebied afkomen. Daartoe behoren ook ontwikkelingen die bijdragen aan de energietransitie.

Het ministerie van Economische Zaken & Klimaat

Het ministerie van Economische Zaken & Klimaat (EZK) is opdrachtgever van het programma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER). Met OER wil het Rijk met haar eigen vastgoed substantieel bijdragen aan de doelstelling van de RES'en om in 2030 ten minste 35 TWh aan grootschalige duurzame elektriciteit op land op te wekken. Daarnaast is EZK in beginsel verantwoordelijk voor de coördinatie van de besluitvorming van grote energieprojecten middels de Rijkscoördinatieregeling.

Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat is de uitvoeringsorganisatie van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW). Rijkswaterstaat beheert en ontwikkelt de rijkswegen, rijksvaarwegen en rijkswateren (o.a. het IJsselmeer) en zet in op een duurzame leefomgeving. Samen met anderen werkt Rijkswaterstaat aan een land dat beschermd is tegen overstromingen. De maatschappelijke opdracht aan Rijkswaterstaat omvat de zorg voor: waterveiligheid (waterkeringen), voldoende water (waterverdeling, berging, spuifunctie), schoon en gezond water (waterkwaliteit, het tegengaan van verzilting, voldoen aan de KRW) en vlot en veilig over water (scheepvaart management, vaarwegen).

Het Rijksvastgoedbedrijf

Het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) is verantwoordelijk voor het privaatrechtelijk beheer van Rijksvastgoed, d.w.z. het verkopen van vastgoed en het aangaan van overeenkomsten met derden over grondgebruik, is een taak van het RVB. Het Rijksvastgoedbedrijf organiseert hiervoor openbare aanbidding en is verantwoordelijk voor de privaatrechtelijke afhandeling. Meer informatie over dit proces is te vinden op de website van het Rijksvastgoedbedrijf en op Biedboek.nl.

1.3 Doel van de marktverkenning

Het projectteam organiseert deze marktverkenning met als doel zoveel mogelijk marktpartijen te bereiken, te interesseren en een dialoog te openen over de kansen, risico's en obstakels voor een mogelijk zon-op-water project in de Wieringerhoek.

Het doel van deze marktverkenning is:

- Het mogelijke project aan te kondigen waarbij bekendheid wordt gecreëerd over het project bij potentieel geïnteresseerde marktpartijen;
- Te peilen of partijen daadwerkelijk interesse hebben in de eventuele ontwikkeling van het project;
- Het verkrijgen van inzicht in de kansen, risico's en obstakels voor het project;
- Een beeld krijgen van de mogelijke manieren waarop het project gerealiseerd zou kunnen worden;
- Te peilen of partijen in staat zijn een project van deze complexiteit en (potentieel grote) omvang te realiseren.

Deze marktverkenning vindt plaats binnen de integrale verkenning van een mogelijk zon-op-water project in de Wieringerhoek. Doel van deze integrale verkenning is om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een integraal 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het verenigbaar is met de andere functies, waarden en belangen in het gebied.

De marktverkenning onderzoekt de (technische) haalbaarheid van het project en de vraag of het inpasbaar is, gezien de vele belangen in het gebied. Dit geeft input voor de beantwoording van de vraag of de samenwerkende overheden mee wil werken aan een zon-op-water project in de Wieringerhoek. Deze vraag is tot dusver nog niet positief beantwoord. Als uit de marktverkenning blijkt dat het niet mogelijk is om een zon-op-water project te realiseren op zo'n manier dat het meerwaarde levert aan energieopwekking, ecologie, natuur en recreatie en past binnen de uitgangspunten zoals geformuleerd in de eerste fase van deze verkenning, zullen de overheden de medewerking aan dit project stopzetten.

Om die reden worden geïnteresseerde partijen verzocht om aan te tonen op welke wijze(n) het mogelijk is om een zon-op-water project te realiseren in de Wieringerhoek, dan wel wat er moet gebeuren om dit mogelijk te maken. Dit geeft de samenwerkende overheden alle informatie om bovenstaande keuze weloverwogen te maken.

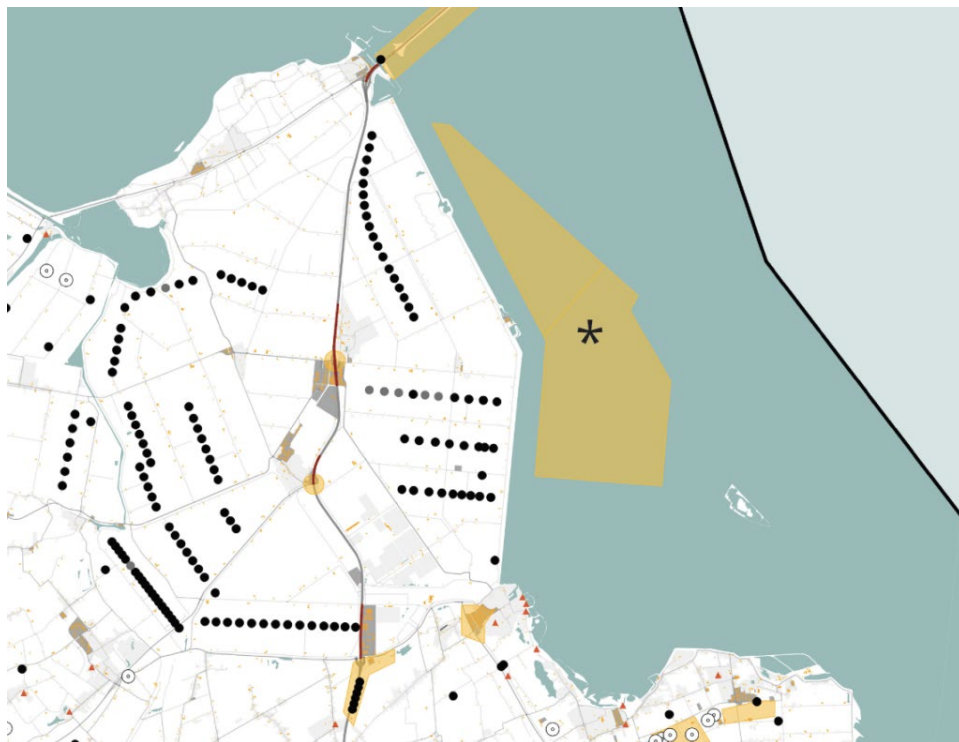
1.4 Doelgroep van de marktverkenning

De doelgroep van deze marktverkenning bestaat primair uit marktpartijen die ervaring hebben met, dan wel kennis hebben van, het ontwikkelen, financieren, exploiteren, bouwen en onderhouden van grootschalige zon-op-water projecten. Andere partijen die hierover informatie kunnen verschaffen worden ook uitgenodigd om aan de marktverkenning deel te nemen.

2. Projectinformatie

2.1 Beschrijving project

Begin 2022 hebben de gemeenten Medemblik, Hollands Kroon en de provincie Noord-Holland een aanvraag ingediend bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) om de locatie Wieringerhoek, het deel van het IJsselmeer tussen Medemblik en Den Oever, op te nemen in het programma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER). Deze locatie is als zoekgebied opgenomen voor een integraal 'zon op water'-project, middels zonnepanelen, in de Regionale Energiestrategie van de regio Noord-Holland Noord (de RES-NHN). De potentie van dit zoekgebied wordt in de RES-NHN ingeschat op zo'n 1,1 TWh. Bij de aanmelding voor het programma OER is uitgegaan van een potentie van 1,6 TWh.

*Het potentiële projectgebied aangegeven met een * volgens de RES-NHN 1.0*

Het zoekgebied van het project beslaat circa 4.000 ha. van het IJsselmeergebied. Het IJsselmeergebied heeft vele belangrijke functies, zoals (drink)watervoorziening, waterberging recreatie, natuurfuncties voor vissen en vogels, visserij, transport en is het onderdeel van het leefwoningklimaat van inwoners en bedrijven in het gebied. Een zon-op-water project van deze omvang zal invloed uitoefenen op deze functies. Om die reden willen de samenwerkende overheden goed onderzoeken wat de gevolgen van een zon-op-water project kunnen zijn op al deze aspecten.

In een eerdere fase van deze integrale verkenning zijn de uitgangspunten geformuleerd die gelden voor een zon-op-water project in dit gebied. Dit betreft de geldende wet-, regelgeving en beleid. Deze uitgangspunten kunt u vinden in bijlage 1. Een mogelijk zon-op-water project moet passen binnen deze uitgangspunten en tegelijk bijdragen aan de doelstellingen op het gebied van energieopwekking, natuur (KRW, Natura2000 en PAGW) en recreatie. In hoofdstuk 4 worden concrete vragen gesteld over de wijze waarop een integraal zon-op-water project kan worden ingepast binnen deze uitgangspunten.

2.2 IJsselmeer

Het zoekgebied is gelegen in het IJsselmeer, samen met het Markermeer, IJmeer en de Randmeren onderdeel van het IJsselmeergebied. Het gebied heeft veel functies en er komen veel belangen samen. Het (Bestuurlijk) Platform IJsselmeergebied staat aan de lat om dit samen te laten komen

en af te stemmen. In het Platform zijn overheden en maatschappelijke organisaties vertegenwoordigd.

Het IJsselmeergebied kent drie hoofdfuncties; het waterbergend vermogen bij een teveel aan water, de zoetwatervoorraad bij waterschaarste en het aquatisch ecosysteem voor robuuste natuur en biodiversiteit ([van Ginkel \(Deltares\), 2022](#)). Zo wordt ruim 1/3e van Nederland van zoet water voorzien in tijden van droogte door het water uit het IJsselmeergebied en kent het gebied een Natura2000 status. Het gebied is daarnaast van vitaal economisch belang, het biedt waterveiligheid aan steden en dorpen en er zijn veel economische belangen die over regionale grenzen gaan (zoals scheepvaart, recreatie, energie- en zandwinning).

Het IJsselmeergebied wordt gekenmerkt als een landschap van wereldklasse, met een unieke geschiedenis, bijzondere kwaliteiten en veel cultureel erfgoed. Aangrenzende gemeenten en de provincie Noord-Holland hebben een kustvisie vastgesteld voor de IJsselmeerkust(zone) tussen de Houtribdijk en de Afsluitdijk. De Kustvisie is een bouwsteen voor de omgevingsvisie van gemeenten en provincie, het is bestuurlijk richtinggevend maar geen planologisch vastgesteld kader. De kustvisie gaat uit van het begrip IJsselmeerwaarde. Daarmee wordt aangegeven dat de kust meer te bieden heeft dan de Zuiderzeehistorie, er een traditie is van (grootschalig) vooruitgangdenken, zoals het creëren van het IJsselmeer, de Afsluitdijk, de Wieringermeerpolder, PWN, De Kreupel en de Westfriese Omringdijk. Dat nieuwe ontwikkelingen zich moeten verhouden tot het unieke karakter en de grootse uitstraling. Hoofdprincipes voor de ontwikkeling van de kust zijn:

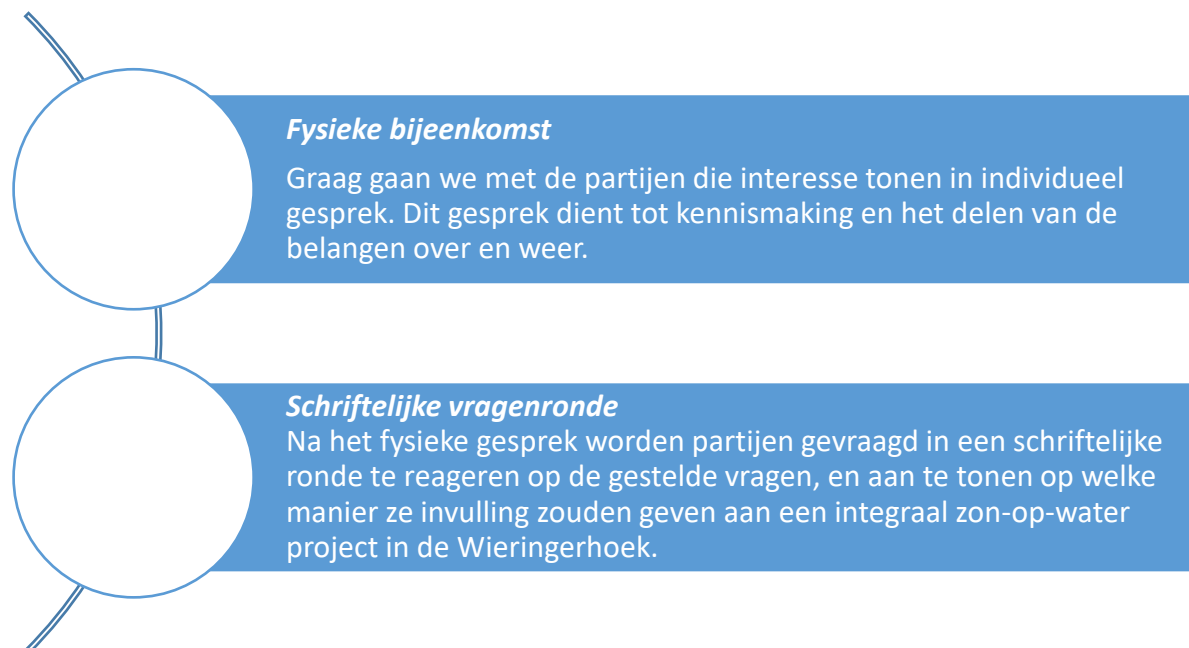
- Een nieuwe relatie tussen water en land
- De kust als verbinding
- Beleving van internationale allure

Het IJsselmeer is een bijzonder (water)landschap. Het kent een afwisseling van oude kusten met kapen baaien (West-Friesland) en relatief nieuwe kusten met hoge dijken als de polders en de Houtrib- en Afsluitdijk. Een integraal zon-op-water project moet ook zorgdragen voor dit uniek landschap. De wijze waarop nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het landschap is bijvoorbeeld opgenomen in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie van de provincie Noord-Holland en de agenda IJsselmeergebied 2050 van het Ministerie van I&W, met daarin o.a. de tien gouden regels voor ruimtelijke ingrepen in het gebied.

3. Verloop van de marktverkenning

3.1 Procedure

Het projectteam hecht veel waarde aan input vanuit de markt. Om die reden wordt er gekozen voor een marktverkenning. De marktverkenning bestaat uit een fysieke bijeenkomst in de vorm van een individueel gesprek en een schriftelijke vragenronde.

Fysieke bijeenkomst

Graag gaan we met de partijen die interesse tonen in individueel gesprek. Dit gesprek dient tot kennismaking en het delen van de belangen over en weer.

Schriftelijke vragenronde

Na het fysieke gesprek worden partijen gevraagd in een schriftelijke ronde te reageren op de gestelde vragen, en aan te tonen op welke manier ze invulling zouden geven aan een integraal zon-op-water project in de Wieringerhoek.

3.2 Planning

De volgende planning wordt gehanteerd voor deze marktverkenning:

Activiteit	Datum
Publiceren Marktverkenningdocument op Biedboek.nl	20 oktober
Uiterste datum aanmelden interesse	17 november
Vragen aan het projectteam	1 december
Bijeenkomsten marktverkenning	Half december
Publicatie antwoorden op de vragen aan het projectteam	29 december
Uiterste datum indienen schriftelijke vragenronde	26 januari
Publiceren verslag marktverkenning	1 maart

Planning marktverkenning

Belangstellenden kunnen aan de bovenstaande planning geen rechten ontleen. Het projectteam behoudt zich het recht voor om de planning te wijzigen. Bovenstaande planning is daarom indicatief, waarbij de grootst mogelijke zorg in acht wordt genomen om de planning aan te houden.

U kunt tot uiterlijk 17 november 2023 om 12:00 uur uw interesse om deel te nemen aan deze marktverkenning kenbaar maken door een e-mail te sturen aan Postbus.RVB.Wieringerhoek@Rijksoverheid.nl.

3.3 Vragen aan het projectteam

Als u naar aanleiding van dit marktverkenningdocument verduidelijkende of inhoudelijke vragen heeft dan kunt u deze tot uiterlijk **1 december** indienen bij het Rijksvastgoedbedrijf door een e-mail te sturen aan Postbus.RVB.Wieringerhoek@Rijksoverheid.nl. Het projectteam streeft ernaar inhoudelijke vragen tijdens de fysieke bijeenkomst terug te laten komen.

Voor alle vragen geldt dat deze geanonimiseerd worden weergegeven en dat de informatie voor iedereen beschikbaar wordt gesteld, na afloop van de fysieke bijeenkomsten.

3.4 Fysieke bijeenkomsten

Het Rijksvastgoedbedrijf organiseert een individueel gesprek tussen de partijen die interesse tonen en een afvaardiging van het projectteam. Dit zullen vertegenwoordigers van het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat, het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, het ministerie van Defensie, Rijkswaterstaat, de lokale overheden en het Rijksvastgoedbedrijf zijn.

Het doel van deze bijeenkomst is kennismaken, en een open gesprek te voeren over de uitdagingen van een integraal zon-op-water project op deze locatie. Hierin komen de belangen naar boven van de aanwezige en vertegenwoordigde organisaties, met de vraag op welke manier een potentiële ontwikkelaar hier invulling aan kan geven. Dit moet ertoe leiden dat de geïnteresseerde marktpartij in staat is om een goed antwoord te geven in de schriftelijke vragenronde.

Van alle individuele gesprekken wordt een geanonimiseerd verslag gemaakt, welke na het laatste gesprek met alle geïnteresseerde partijen gedeeld worden.

3.5 Schriftelijke vragenronde

Naast de fysieke bijeenkomst vindt de marktverkenning plaats in vorm van een schriftelijke vragenronde. Alle benodigde projectinformatie en de te beantwoorden vragen zijn te vinden in dit marktverkenningdocument. In hoofdstuk 4 van dit document zijn vragen verwoord over de beleidsuitgangspunten en de doelstellingen van een integraal zon-op-water project in de Wieringerhoek. We vragen van alle geïnteresseerde partijen een schriftelijke reactie met daarin antwoord op deze vragen, met gebruikmaking van de input uit de fysieke bijeenkomst.

Voor beantwoording van de vragen is een formulier opgesteld, te vinden in bijlage 2. U wordt verzocht om van dit formulier gebruik te maken bij de beantwoording van de vragen. Tot uiterlijk **26 januari om 12:00 uur** kunt u uw reactie indienen bij het Rijksvastgoedbedrijf door een e-mail te sturen aan Postbus.RVB.Wieringerhoek@Rijksoverheid.nl. Vermeld daarbij in het onderwerp van uw mail: **Beantwoording Marktverkenning Wieringerhoek**.

In het formulier voor de beantwoording vragen wij u ook uw ervaring met zon-op-water kort te omschrijven en in welke hoedanigheid (leverancier, financier, exploitant, aannemer, etc.). Dit geeft het projectteam inzicht in hoe partijen vanuit hun verschillende rollen naar vraagstukken kijken, en in de mate waarin bepaalde rollen over- of ondervertegenwoordigd zijn in de reacties.

3.6 Afronding van de marktverkenning

Het projectteam zal de marktverkenning afronden door uiterlijk **1 maart** een verslag hiervan te delen met de deelnemende partijen, inclusief lijst van deelnemers met bedrijfsnamen. In het verslag zullen de, naar oordeel van het projectteam, belangrijkste conclusies van de marktverkenning opgenomen worden. In verband met dit verslag wijst het projectteam deelnemers uitdrukkelijk op het volgende:

- Bovengenoemd verslag wordt openbaar gepubliceerd. Deelnemers verlenen met hun deelname toestemming aan het projectteam om hun beantwoording en andere door hen verstrekte informatie/gegevens te gebruiken in dit verslag met uitsluiting van alle informatie die aan te merken is als bedrijfsgevoelige informatie;
- Deelnemers verlenen met hun deelname toestemming aan het projectteam om te worden opgenomen in de te publiceren lijst van deelnemers;
- De beantwoording en andere informatie/gegevens zal geanonimiseerd in het verslag worden opgenomen;

- Het verslag bevat de conclusies zoals deze door het projectteam zijn verwoord. In het verslag wordt vermeld dat het verslag de weergave van het projectteam betreft en dat dit niet noodzakelijkerwijs gedeeld is door de deelnemende marktpartijen;
- Het projectteam neemt geen specifieke verwijzingen naar deelnemers of commercieel gevoelige informatie op in het verslag of in de stukken van de te houden openbare inschrijving.

3.7 Overige bepalingen ten aanzien van de marktverkenning

De marktverkenning maakt geen onderdeel uit van een openbare inschrijvingsprocedure. Het dient de input te geven aan de Rijksoverheid om een afweging te maken of een integraal zon-op-water project in de Wieringerhoek een wenselijke ontwikkeling is. De Rijksoverheid behoudt zich het recht voor om tot de onderbouwde conclusie te komen dat dit niet het geval is.

Om deelnemers aan de marktverkenning niet in een bevoordeelde positie te brengen, maakt het projectteam de uitkomsten van de marktverkenning openbaar. De door de deelnemers aan het projectteam gestelde vragen en antwoorden maken hiervan onderdeel uit. Dit geldt niet voor bedrijfsgevoelige informatie. Alle informatie wordt verstrekt onder geheimhouding van alle bedrijfsgevoelige informatie. Dit omvat ook de informatie die potentieel de concurrentiepositie van de indiener aantast. Deze informatie zal niet openbaar gemaakt worden, en binnen de Rijksoverheid enkel gedeeld worden met de functionaris die in staat is de informatie inhoudelijk te beoordelen. Alle overige informatie zal geanonimiseerd openbaar worden gemaakt in een verslag van de marktverkenning.

De informatie in deze marktverkenning kan afwijken van de informatie die later in het kader van een openbare inschrijving wordt verstrekt. Aan de informatie die in het kader van de marktverkenning wordt verstrekt, kunnen geen rechten worden ontleend. De informatie is indicatief en enkel bedoeld om de kwaliteit van de marktverkenning te verhogen. Als deze informatie strijdig is met de informatie die later in het kader van een openbare inschrijving wordt verstrekt, zal de informatie van de openbare inschrijving leidend zijn.

Bij de openbare inschrijving bestaat er geen onderscheid tussen partijen die wel of niet hebben deelgenomen aan de marktverkenning. Het projectteam kent geen vergoeding toe aan deelnemers van de marktverkenning.

4. Vragen marktverkenning

4.1 Inhoudelijke vragen

De antwoorden op onderstaande vragen helpen de samenwerkende overheden om een weloverwogen keuze te maken of een integraal zon-op-water project wenselijk is in de Wieringerhoek. Een dergelijk project is enkel wenselijk als het bijdraagt aan de doelstellingen op het gebied van energieopwekking, natuur en recreatie en als het inpasbaar is binnen alle belangen in het gebied en de uitgangspunten in de bijlage.

Met de beantwoording van de vragen hopen we dat u aantoont op welke manier dit project mogelijk is, en welke kansen, risico's en obstakels u ziet bij het inpassen van een zon-op-water project. Hieronder staan thema's die een rol spelen in het gebied. Deze thema's omvatten de verschillende doelen en belangen van de verschillende samenwerkende overheden. Graag ontvangen we van u een reactie per thema. Hierin gaat u in de kansen, risico's en obstakels en de wijze waarop u invulling zou geven aan de samenhang tussen het thema en een eventueel integraal zon-op-water project.

Naast de beantwoording per thema, ontvangen we graag een begeleidende tekst, over de wijze waarop u invulling zou geven aan een zon-op-water project. Geef daarbij duidelijk aan welke meerwaarde u denkt te kunnen creëren op de verschillende doelen en belangen, zodat het een integraal project wordt. Indien u meerdere mogelijkheden ziet, ontvangen we dat graag.

4.2 Thema's

Graag ontvangen we per thema een reactie, zoals aangegeven op het beantwoordingsformulier.

4.2.1 Water en bodem

Het IJsselmeer heeft een belangrijke waterbergende functie voor de waterveiligheid in Noord-Nederland. Landaanwinning en bouwactiviteiten mogen niet ten koste gaan van het waterbergend vermogen. In titel 2.12 van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) zijn regels opgenomen ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen in buitendijkse delen van het IJsselmeergebied. Verder mag een integraal project geen belemmering vormen van het flexibele peilbeheer, de spuifunctie bij Den Oever niet belemmeren, alsmede de waterkeringen in de Wieringermeerdiijk en Afsluitdijk.

Een uitwerking hiervan is de Kamerbrief water- en bodem sturend van de minister van I&W (november 2022). Hierin is de structurerende keuze opgenomen geen landaanwinning ten koste van het waterbergend vermogen en zoetwatervoorziening meer toe te staan, met uitzondering van overstroombare natuur. Daarnaast dienen (buitendijkse) ontwikkelingen rekening te houden met grotere peilfluctuaties in de toekomst (tot 50cm).

Tevens gelden er eisen aan de kwaliteit van het water in het IJsselmeer, zoals opgenomen in de Kaderrichtlijn Water (KRW). Een integraal zon-op-water project mag geen belemmering vormen voor de verbetering van de waterkwaliteit die nodig is onder de KRW. Verder mag het project niet leiden tot een tijdelijke achtergang van de waterkwaliteit, of leiden tot verzilting van het IJsselmeer.

Via de KRW en de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) wordt gewerkt aan de ecologische waterkwaliteit van het IJsselmeer. Natuurontwikkelingen in het IJsselmeer moet bijdragen aan deze doelstellingen.

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) ontwikkelt samen met beheerder Rijkswaterstaat (RWS) nieuw beleid voor zandwinning in het IJsselmeergebied voor de periode 2025-2050. In deze "Zandwinstrategie IJsselmeergebied" is het belangrijk om een goede balans te vinden tussen zandwinning, maatschappelijk en economisch gebruik van het gebied, en het herstel en behoud van een gezond en robuust ecosysteem. Een aandachtspunt is dat er ook veel zand nodig is voor toekomstige woningbouw. Zandwinning is alleen mogelijk als het multifunctioneel is en bijdraagt aan de gebiedsdoelen.

Graag vernemen we hoe een integraal zon-op-water project bijdraagt aan de doelstellingen rondom water in het IJsselmeer, en hoe het project te realiseren is binnen de geldende kaders. Speciale aandacht daarbij voor de effecten van eventuele zandwinning, grondverzet en/of landaanwinning. Benoem de risico's van gebiedsvreemde stoffen die in het watersysteem kunnen belanden en of dit

voorkomen kan worden. Ook vernemen we graag wat de schaalgrootte van het project voor effect heeft op de waterbergende functie en de waterkwaliteit.

4.2.2 Natuur

Het gehele IJsselmeergebied is aangemerkt als beschermd Natura 2000-gebied. Er mogen geen werkzaamheden worden uitgevoerd die significant negatieve effecten hebben op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied "IJsselmeer". De instandhoudingsdoelen van het IJsselmeer zijn vastgelegd in het "ontwerpbesluit IJsselmeer". Daarin staan alle habitattypen en/of Habitatrichtlijnsoorten en/of broedvogel- en niet-broedvogelsoorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen en is aangegeven wat de instandhoudingsdoelen voor deze typen/soorten zijn.

Graag vernemen we op welke manier een integraal zon-op-water project kan bijdragen aan de doelstellingen rondom natuurontwikkeling in de Wieringerhoek. Welke kansen zijn er om een positieve bijdrage te leveren aan natuur in het gebied? Aan de andere kant, welke negatieve effecten heeft een zon-op-water project op de natuur, en hoe kunnen deze effecten worden voorkomen of gemitigeerd? Daarnaast graag ook aandacht over hoe wordt omgegaan met kennisleemtes rondom natuur en ecologie, en op welke manier we de benodigde kennis kunnen opdoen.

4.2.3 Recreatie

Het IJsselmeergebied heeft een grote rol in de recreatieve waarde van het gebied voor omwonenden en toeristen. Een ontwikkeling in het IJsselmeer heeft potentieel effect op die waarde. Daarbij kan het gaan op (water)landschapsbeleving, pleziervaart (zeil/vaarwater) en de bereikbaarheid van havens. Een zon-op-water project mag deze voorzieningen niet belemmeren, en moet bijdragen aan versterken van de recreatieve waarde van het gebied op het vaarwater en aan/langs de IJsselmeerkust. Denk daarbij aan bijvoorbeeld stranden, zwemmen, beleefpunten, aanlegfaciliteiten, vaargebieden, fiets/wandelnetwerken.

Graag vernemen we welke kansen u ziet voor recreatie.

4.2.4 Defensie

Het westelijke deel van het IJsselmeer is aangemerkt als een onveilige zone, wegens het schietterrein Breezanddijk. Dat is een militair terrein voor beproevingen van wapens en munitie. Hier worden beproevingen uitgevoerd die elders niet mogelijk zijn. Er kan over grotere afstanden worden geschoten en het unieke aspect is dat vanaf de dijken rond het IJsselmeer (Afsluitdijk en Wieringermeerdijk) nauwkeurige metingen mogelijk zijn. Deze onveilige zone overlapt voor een groot deel met het zoekgebied uit de RES-NHN. De borging van het onveilige gebied is opgenomen in het Barro (de aanwijzing van het gebied is vastgelegd in de Rarro). Defensie heeft aangegeven het gebruik van het schietterrein in de komende jaren te willen intensiveren.

Graag onderzoeken we op welke manier een integraal zon-op-water project kan samengaan met de belangen van Defensie rond het schietterrein Breezanddijk. Het project mag niet leiden tot enige belemmering voor de werkzaamheden en oefeningen van Defensie.

4.2.5 Lokale economie

Gezien het grote ruimtegebruik, heeft een zon-op-water project in de Wieringerhoek potentieel ook invloed op de lokale economie. In de eerste plaats wordt hierbij gedacht aan de lokale visserij, havens de Oude Zeug en Marina Den Oever, vaargeulen/beroepsscheepsvaart en de visserij- en agrarische sector. Het project dient het bevisbaar areaal niet grootschalig te verkleinen, en dient bestaande vaargeulen te respecteren.

Verder mag een zon-op-water project bijvoorbeeld niet tot negatieve gevolgen leiden voor de achterliggende landbouwactiviteiten. Project dient waterinname/hevel functie en capaciteit niet negatief te beïnvloeden en project mag niet leiden tot vergroting van de zoute kwel op landbouwgrond.

Graag ontvangen we van u de visie op hoe de lokale economie direct en indirect profiteert van de beoogde ontwikkeling.

4.2.6 Omgeving

Het zon-op-water project dient significant bij te dragen aan de energieopwekkingsdoelen van de nationale en regionale overheden. Het energieproject heeft een groot ruimtebeslag en daarmee een grote impact op het landschap. Daarom vinden de samenwerkende overheden het van belang dat de lokale omgeving vanaf de start van het project op een adequate manier betrokken wordt in dit project. En, de kans krijgt om mee te denken in het ontwerp en de mogelijkheden om extra functies toe te voegen. Bijvoorbeeld op het gebied van recreatie.

Graag ontvangen we van u een visie op de wijze waarop de lokale omgeving meerwaarde ondervindt aan het project, en op welke wijze de omgeving betrokken wordt bij de inpassing. We zijn benieuwd hoe u tegen de landschappelijke inpassing aankijkt en hoe een ontwikkeling op het landschap kan inspelen. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de verschillende visies die gelden voor het IJsselmeergebied, zoals o.a. uiteengezet in paragraaf 2.2.

De samenwerkende overheden vinden het daarnaast belangrijk dat de lokale omgeving meeprofiteert in de opbrengsten van het zon-op-water project. Dit zorgt ervoor dat naast de lasten ook de lusten van het initiatief in de lokale omgeving terecht komen. Dit kan het draagvlak vergroten. Volgens het klimaatakkoord is dit een van de succesfactoren van de energietransitie.

Graag ontvangen we van u een visie op de wijze waarop de lokale omgeving betrokken wordt in het project, en op welke manier het kan participeren.

4.2.7 Haalbaarheid en financiën

Het Rijk levert enkel medewerking aan de voorbereiding van een integraal zon-op-water project als het project financieel haalbaar is. Hierbij spelen vele projectaspecten een rol, en ook de overheden hebben een rol om hier de juiste voorwaarden voor te creëren. Uitgangspunt blijft wel dat de overheid geen extra (projectspecifieke) financiële middelen ter beschikking stelt, dan op dit moment beschikbaar zijn voor ontwikkelaars van hernieuwbare energie (dan wel in de toekomst beschikbaar worden, zoals de vervanger van de SDE++-subsidie).

Andere aspecten van het project, zoals looptijd van de exploitatie en omvang van het plangebied, hebben ook een grote invloed op de haalbaarheid. Graag vernemen we wat er nodig is qua exploitatietermijn en schaalgrootte voor de financiële haalbaarheid. Tevens vernemen we graag wat de invloed daarvan is op de andere thema's.

Het is standaard werkwijze van de Staat dat installaties voor energieopwekking en aansluitkabels aan het einde van de exploitatietermijn worden gesaneerd en de grond weer in oorspronkelijke staat wordt opgeleverd. Graag krijgen we inzicht in de manier waarop dit integrale project opgeleverd zal worden. Wat kan niet worden gesaneerd, en wat dient te worden achtergelaten? De overheden en netbeheerders willen hiermee een beeld krijgen van het nodige onderhoud na exploitatie.

Een groot punt voor de haalbaarheid van het project is de manier waarop een netaansluiting wordt gerealiseerd. Netcongestie is een groot risico voor energieopwekking in Nederland, zeker op deze schaal. Graag vernemen we welke mogelijkheden er zijn om een zon-op-water project aan te sluiten, dan wel op alternatieve manieren te voorzien in het transport van de opgewekte elektriciteit, inclusief eventuele opslag, conversie en methoden die bijdragen aan het balanceren van het net. Ook vernemen we graag op welke termijn de voorgestelde methoden mogelijk zouden zijn.

4.3 Ervaring en kunde tot realisatie

Eén van de doelen van deze integrale verkenning is het peilen of er interesse is in de markt om een integraal zon-op-water project in de Wieringerhoek te realiseren. Daarbij is het van belang dat partijen aantonen ook daadwerkelijk in staat te zijn om een project van deze omvang en complexiteit te realiseren. Zover bekend is een zon-op-water project van deze omvang niet eerder voorgekomen in Europa. Zon-op-water projecten van een kleinere omvang kunnen echter wel goede indicatoren zijn dat een partij in staat is om een groter project te realiseren.

Graag vernemen we van u de ervaring die u heeft met het realiseren van zon-op-water projecten.

Daarnaast hechten de samenwerkende overheden veel belang aan het integrale karakter van het project. Er moet niet alleen sprake zijn van energieopwekking, maar ook van meerwaarde op het gebied van natuur en recreatie. Verder moet een ontwikkelaar alle geldende belangen kunnen

afwegen. Ook hier kan ervaring een grote indicator zijn dat een ontwikkelaar in staat is om het project te realiseren conform alle doelstellingen en uitgangspunten.

Graag vernemen we van u de ervaring die u heeft met het realiseren van complexe integrale projecten, waar meerdere belangen spelen en meerwaarde wordt gecreëerd op meerdere thema's.

Indien op enige plek kennis en ervaring mist binnen de eigen organisatie, vernemen we graag op welke manier u omgaat met die kennisleemtes en op welke manier u toch in staat zult zijn om een dergelijk project te realiseren, bijvoorbeeld door het aangaan van samenwerkingsverbanden.

Bijlage 2: Formulier beantwoording schriftelijke vragenronde

Gegevens contactpersoon

Naam:	
Organisatie:	
Functie:	
E-mailadres:	
Telefoonnummer:	

Nr.	Vraag	Antwoord
1.1	Introductie; van wat voor organisatie bent u en op welke manier zou u invulling geven aan een integraal zon-op-water project in de Wieringerhoek?	
1.2	Hoe creëert een integraal zon-op-water project meerwaarde voor de hoofddoelstellingen van dit project, zijnde energieopwekking, natuur en recreatie?	
1.3	In algemene zin, is een integraal zon-op-water project te realiseren binnen de gestelde uitgangspunten? Welke kansen, risico's en/of obstakels ziet u?	
2.1	Algemeen; Welke kansen, risico's en/of obstakels ziet u binnen het thema 'Water en Bodem'? Hoe is een integraal zon-op-water project te realiseren binnen de geldende kaders?	
2.2	Wat voor effecten zijn er te verwachten als gevolg van zandwinning, grondverzet en/of landaanwinning?	

2.3	Wat heeft de schaalgrootte van het project voor rol op de waterbergende functie en de waterkwaliteit?	
3.1	Welke kansen, risico's en/of obstakels ziet u binnen het thema 'Natuur'? Hoe is een integraal zon-op-water project te realiseren binnen de geldende kaders?	
3.2	Welke negatieve effecten heeft een zon-op-water project op de natuur, en zijn die effecten te mitigeren?	
3.3	Hoe kan worden omgegaan met kennisleemtes rondom natuur en ecologie, en op welke manier kan de benodigde kennis worden opgedaan?	
4.1	Welke kansen, risico's en/of obstakels ziet u binnen het thema 'Recreatie'? Hoe is een integraal zon-op-water project te realiseren binnen de geldende kaders?	
5.1	Welke kansen, risico's en/of obstakels ziet u binnen het thema 'Defensie'? Hoe is een integraal zon-op-water project te realiseren binnen de geldende kaders?	
6.1	Welke kansen, risico's en/of obstakels ziet u binnen het thema 'Lokale economie'? Hoe is een integraal zon-op-water project te realiseren binnen de geldende kaders?	
6.2	Op welke manier kan de lokale economie direct en indirect profiteren van de beoogde ontwikkeling van een integraal zon-op-water project in de Wieringerhoek?	
7.1	Welke kansen, risico's en/of obstakels ziet u binnen het thema 'Omgeving'? Hoe is een integraal zon-op-water project te realiseren binnen de geldende kaders?	

7.2	Hoe kijkt u naar de landschappelijke inpassing van een integraal zon-op-water project? Hoe speelt het project in op het landschap?	
7.3	Op welke manier kan de omgeving betrokken worden bij de inpassing van het project?	
7.4	Op welke manier is het mogelijk dat de omgeving betrokken wordt in de exploitatie van het project? Welke kansen en risico's biedt dit?	
8.1	Verwacht u dat de realisatie en exploitatie van een zon-op-water project in de Wieringerhoek een aantrekkelijk of acceptabel rendement kan opleveren? Kunt u dit toelichten?	
8.2	Hoelang zou de looptijd van het exploitatiecontract ten minste moeten zijn en waarom?	
8.3	Wat is de invloed van schaalgrootte op de haalbaarheid en het rendement van het project? Wat is andersom de invloed van schaal op de bovengenoemde thema's?	
8.4	Wat blijft er na oplevering in het gebied achter, na afloop van de exploitatieperiode? Zijn er zaken die niet gesaneerd kunnen of zullen worden? Welke onderhoud vereist dat van de overheden na afloop van de exploitatieperiode?	
8.5	Welke mogelijkheden zijn er om een zon-op-water project in de Wieringerhoek aan te sluiten, dan wel op alternatieve manieren te voorzien in het transport van de opgewekte elektriciteit, inclusief eventuele opslag, conversie en methoden die bijdragen aan het balanceren van het net? Op welke termijn kunnen de voorgestelde methoden mogelijk zijn?	
9.1	Wat is uw ervaring met zon-op-waterprojecten of andere vormen van duurzame energieopwekking en in welke hoedanigheid	

	heeft u die ervaring opgedaan? (Leverancier, financier, exploitant, aannemer, etc.)	
9.2	Wat is uw ervaring met het bouwen en onderhouden van complexe integrale projecten waar meerdere belangen spelen en meerwaarde dient te worden behaald op meerdere thema's en in welke hoedanigheid heeft u die ervaring opgedaan?	
9.3	Wat is de reden waarom u geïnteresseerd bent in dit project en welke vragen of thema's zijn voor u het meest relevant?	
10.1	U heeft kansen, risico's en obstakels per thema inzichtelijk gemaakt. Zijn er overige kansen, risico's of obstakels die u ziet voor de slagingskans van een integraal zon-op-water project?	
10.2	Tot slot wat zou u ons mee willen geven om van dit project een gezamenlijk succes te maken?	
10.3	Heeft u overige opmerkingen of aanmerkingen of tips voor het projectteam?	
10.4	U kunt bijlagen toevoegen om uw verhaal te verduidelijken. Maakt u hier gebruik van, geef dan hier aan welke bijlagen u heeft toegevoegd.	

Veel dank voor uw deelname aan deze marktverkenning!

Thema	Titel	Beleidsmatige/juridische uitgangspunten	Bron	Niveau	Status	Toelichting	
1	Bodem	Bodemverontreiniging	Voorkom nieuwe verontreinigingen en terugdringen van bestaande verontreinigingen door diffuse bronnen en hergebruik grond.	Wet bodembescherming (1986) + Besluit bodemkwaliteit (2007) + Waterwet (2009)	Nationaal	Dwingend	De bodem mag niet verontreinigd worden. De bodemkwaliteit wordt idealiter zelfs verbeterd.
2	Bodem	Bodemverstoring	Bodemverstoring door ontgraving moet worden tegengegaan en grond moet hoogwaardig worden hergebruikt, ten behoeve van gezonde en vitale bodems.	Kamerbrief Water en Bodem Sturend (WBS)	Nationaal	Zacht beleid	Zand wordt schaarser en is hard nodig voor o.a. kustbescherming en woningbouw. Belangrijk is daarom dat zand zoveel mogelijk hergebruikt wordt om winning primaire grondstoffen tegen te gaan. IenW is in dit kader bezig met het ontwikkelen van een Zandwinstrategie IJsselmeergebied 2025-2050.
3	Defensie	Onveilig gebied t.b.v. schietterrein Breezanddijk	Het onveilige gebied buiten militair terrein van schietterrein Breezanddijk mag niet minder geschikt worden voor haar functie door projecten die het gebruik als onveilig gebied belemmeren	Besluit Algemene Regels Ruimtelijke Ordening H2.6	Nationaal	Dwingend	Het zoekgebied Wieringerhoek ligt grotendeels binnen het onveilige gebied buiten militair terrein van het schietterrein Breezanddijk. Dit terrein wordt gebruikt voor het beproeven en testen van wapensystemen en munitie, waarbij de afgeschoten projectielen d.m.v. kruismetingen worden gevolgd. Per wapensysteem/projectiel zijn er voorgeschreven veiligheidszones die in acht moeten worden genomen. Een project kan een negatieve impact hebben op het onveilige gebied waardoor dit een belemmering oplevert voor de wapens- en munitieproeven.
4	Economie	Visserij	Project dient het bevisbare areaal niet grootschalig te verkleinen en geen effect te hebben op vaste visplekken	Visserijwet	Nationaal	Hard beleid	In de visserijwet zijn vergunningen afgegeven voor vaste visplekken langs oevers (vaste fuiken) en daarnaast voor visserij met schietfuiken en staand want in het open water. Inperking van de vergunde visserijmogelijkheden zal leiden tot noodzakelijke nadeelcompensatie en politieke weerstand.
5	Economie	Beroepsscheepvaart	Project dient de bestaande vaargeulen te respecteren en scheepvaartveiligheid moet onder alle omstandigheden geborgd blijven.	Waterwet, met name artikel 2.1 lid 1, sub c	Nationaal	Hard beleid	Langs het zoekgebied loopt een vaargeul voor beroepsvaart van Den Oever naar Urk (UDO) met een aftakking naar de werkhaven 'De Zeug'. Gebieden die gebruikt worden voor scheepvaart dienen gevrijwaard te blijven van de groei van waterplanten door een voldoende aanlegdiepte van ca 4 meter of meer.
6	Economie	Recreatie	Het project dient bij te dragen aan recreatie op de vaste wal en in het plangebied zelf (dus in het IJsselmeer).		Provinciaal	Zacht beleid	Project mag geen negatieve invloed hebben op het open water van het IJsselmeer als belangrijk recreatiegebied voor de pleziervaart. Versterking van de attractie van de kustzone en het vergroten van beschutte plekken van aanleg- en ankermogelijkheden is gewenst.
7	Economie	Recreatieve scheepvaart	Verlies aan ruimte voor recreatievaart dient geminimaliseerd te worden.	Structuurvisie	Gemeentelijk	Zacht beleid	Het hele IJsselmeer is ter beschikking gesteld voor recreatievaart. Gebieden die gebruikt worden voor recreatievaart dienen gevrijwaard te blijven van de groei van waterplanten door een voldoende aanlegdiepte van ca. 4 meter of meer.
8	Economie	Regatta	Het zeilgebied van het Regattacentrum moet worden gehandhaafd.		Provinciaal	Zacht beleid	Ligt nu buiten het RES zoekgebied
9	Energie	RES	Project dient onderdeel te zijn van de Regionale Energiestrategie (RES) waarbinnen deze valt en er moet genoeg (bestuurlijk) draagvlak vanuit de betrokken decentrale overheden voor het project zijn.	Klimaatakkoord	Nationaal	Hard beleid	Project is opgenomen als zoekgebied in de RES NHN 1.0

10	Energie	Participatie	Project moet voldoende aandacht hebben voor een zorgvuldig participatieproces met stakeholders en omwonenden met het oog op vergroten eigenaarschap en acceptatie van de energietransitie.	Klimaatakkoord	Nationaal	Hard beleid	Maatschappelijk draagvlak is een belangrijke factor voor de slagingskans van de energietransitie. Het betrekken van de omgeving kan bijdragen aan dit draagvlak.
11	Energie	Klimaatakkoord	Één van de maatregelen uit het Klimaatakkoord is het opwekken van 35 TWh hernieuwbare energie op land in 2030, waarbij specifieke aandacht uitgaat naar multifunctionele duurzame energie-opwek op Rijksgronden (inclusief de Rijkswateren) via het OER-programma. Om deze doelstelling te kunnen behalen, is het belangrijk dat project afdoende schaalgrootte en tempo van ontwikkeling en realisatie kent.	Klimaatakkoord	Nationaal	Hard beleid	Één van de maatregelen uit het Klimaatakkoord is het opwekken van 35 TWh hernieuwbare energie op land in 2030. Dertig regio's in Nederland werken aan plannen daarvoor: de Regionale Energiestrategieën (RES).
12	Energie	Regionale Energie Strategie (RES)	Project dient substantieel bij te dragen aan de RES-opgave voor de regio Noord-Holland-Noord (NHN).	RES 1.0 regio Noord-Holland-Noord	Regionaal	Hard beleid	In de RES 1.0 heeft de regio een bod gedaan van 3,6 TWh duurzame energie in 2030. Daarnaast heeft de RES-NHN de Wieringerhoek, het stuk water op het IJsselmeer, tussen Medemblik en Den Oever, opgenomen als zoekgebied. De voorzichtige inschatting is dat in dit zoekgebied nog eens 1,1 TWh aan duurzame energie opgewekt kan worden. De RES-NHN vormt een belangrijke basis voor andere (nationale) plannen zoals het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie & Klimaat (MIEK) en daarmee de investeringsplannen van de netbeheerders.
13	Energie	Multifunctioneel ruimtegebruik	Project dient (in betekenisvolle mate) invulling te geven aan het streven naar multifunctioneel ruimtegebruik en slimme functiecombinaties.	Kamerbrief rol zonne-energie in energietransitie, nr.: 32813/31239-1046	Nationaal	Zacht beleid	De ruimte in Nederland is schaars. Daarom moet het multifunctioneel ruimtegebruik zo veel mogelijk worden toegepast.
14	Energie	Passend bij functies	Project dient passend te zijn bij de functies van het water en er dient gestreefd te worden naar behoud en versterking van ecologische en landschappelijke waarden.	Kamerbrief routekaart zon op water, nr: 32813-665	Nationaal	Zacht beleid	Zie ook de Kamerbrief Bodem en Water Sturend.
15	Energie	Financieel	Project moet in beginsel gerealiseerd kunnen worden zonder aanvullende financiële bijdragen vanuit EZK, dus binnen de bestaande financiële instrumenten/regelingen vanuit het Rijk.	EZK	Nationaal	Zacht beleid	Er worden geen projectspecifieke middelen beschikbaar gesteld voor dit project.
16	Landbouw	Landbouw	Project mag geen extra beperkingen opleveren voor de landbouw in Medemblik (geen extra Habitatrichtlijngebieden) of leiden tot achteroever ontwikkelingen.	Uitspraak van de Gemeenteraad	Gemeentelijk	Zacht beleid	Uitspraak van de Gemeenteraad
17	Landbouw	Hevefunctie	Project dient hevel functie en capaciteit niet negatief te beïnvloeden en project mag niet leiden tot vergroting van de zoute kwel op landbouwgrond.		Nationaal	Zacht beleid	Met hevels wordt agrarische grond met water uit het IJsselmeer bevoeid.
18	Landschap	Bestemmingsplannen	Rekening houden met reeds bestaande bestemmingsplannen met (enkel)bestemming water en/of natuur of waar waarde archeologie in zijn opgenomen.	Bestemmingsplan	Gemeentelijk	Hard beleid	
19	Landschap	Gouden Regels	Project moet rekening houden met de 10 gouden regels voor het IJsselmeer van Frits Palmboom.	Agenda IJsselmeergebied 2050 + Handreiking omgevingskwaliteit (2020)	Provinciaal	Zacht beleid	

20	Landschap	Archeologie, landschap en cultuurhistorie	Ruimtelijke ontwikkelingen dienen de principes van de Handreiking Omgevingskwaliteit IJsselmeergebied toe te passen. Aan de hand van de principes kan worden verkend of, waar en hoe nieuwe ontwikkelingen in het IJsselmeergebied kunnen plaatsvinden.	Agenda IJsselmeergebied 2050	Regionaal	Zacht beleid	In de Agenda IJsselmeergebied 2050 is afgesproken dat partijen de handreiking benutten om cultureel erfgoed, landschap en archeologie mee te nemen in ruimtelijke ontwikkelingen om daarmee de ruimtelijke kwaliteit van het gebied te borgen.
21	Natuur	Natura 2000-gebied	Het IJsselmeer is een beschermd Natura 2000-gebied. Er mogen geen werkzaamheden worden uitgevoerd die significant negatieve effecten hebben op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied "IJsselmeer".	Wet Natuurbescherming, waaronder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn IJsselmeer + besluit N2000-gebied IJsselmeer	Europees	Dwingend	Het zoekgebied van de integrale verkenning Wieringerhoek valt binnen het Natura 2000-gebied "IJsselmeer". De instandhoudingsdoelen van het IJsselmeer zijn vastgelegd in het "ontwerpbesluit IJsselmeer". Daarin staan alle habitattypen en/of Habitatrichtlijnsoorten en/of broedvogel- en niet-broedvogelsoorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen en is aangegeven wat de instandhoudingsdoelen voor deze typen/soorten zijn.
22	Natuur	Ecologische waterkwaliteit	Het project dient bij te dragen aan het versterken van de (onderwater)natuur en de ecologische waterkwaliteit.	Programmatische Aanpak Grote Wateren	Nationaal	Zacht beleid	Het ontbreken van zoete ecotopen en verbindingen met de Waddenzee en het achterland, zorgen voor een onvoldoende ecologische waterkwaliteit. Daardoor worden N-2000 en KRW-doelen op dit moment niet gehaald. Ambitie PAGW: toekomstbestendige grote wateren waar hoogwaardige natuur goed samengaat met krachtige economie.
23	Natuur	Zoet-zout overgang Den Oever	Project mag geen belemmering opleveren voor de ambitie om een zoet-zout overgang bij Den Oever aan te leggen.		Nationaal	Zacht beleid	De zoet-zout overgang heeft als hoofddoel de verbinding tussen de twee grote natuurgebieden, IJsselmeer en Waddenzee (beide Natura 2000-gebieden), voor vissen op een natuurlijke manier te herstellen.
24	Ruimte	Omgeving	Project moet de opwek van hernieuwbare energie combineren met andere (maatschappelijke) doelstellingen op het gebied van o.a. recreatie en natuurontwikkeling.	Omgevingsvisie provincie Noord-Holland, structuurvisie gem. Hollands Kroon en gem. Medemblik.	Regionaal	Zacht beleid	In de omgevingsvisie vd provincie en de structuurvisie van de gemeente Medemblik staat hoe de decentrale overheden willen omgaan met verschillende maatschappelijke opgaven in haar ruimtelijk beleid.
25	Waterkwaliteit	Kaderrichtlijn Water (KRW)	Project mag geen belemmering vormen voor de verbetering van de waterkwaliteit die i.h.k.v. de Kaderrichtlijn Water (KRW) nodig is voor het IJsselmeer.	Waterframework Directive vertaald naar de Waterwet. KRW doelen specifiek voor IJsselmeer in Beheer- en ontwikkelplan.	Europees	Dwingend	De waterkwaliteit van het IJsselmeer voldoet op dit moment niet aan de gestelde eisen en moet in uiterlijk 2027 voldoen aan de gestelde eisen vanuit de Kaderrichtlijn Water (KRW).
26	Waterkwaliteit	Uitspraak Europees Hof van Justitie i.r.t. KRW	Project mag niet leiden tot een tijdelijke achteruitgang van de toestand zoals bedoeld in de KRW.	Zaak C-525/20, ECLI:EU:C:2022:350	Europees	Dwingend	Uit het arrest van 5 mei 2022 van het Europese Hof van Justitie over de kaderrichtlijn water (KRW) volgt dat ook tijdelijke achteruitgang van de toestand niet is toegestaan.
27	Waterkwaliteit	Verzilting	Project mag niet bijdragen aan (verdere) verzilting van het IJsselmeer.	Deltabeslissing en Nationaal Waterprogramma 2022-2027	Nationaal	Hard beleid	Drinkwaterwinning bepaalt met name maximale zoutgehalte van IJsselmeer op 150mCl/L
28	Waterkwantiteit	Waterbergend vermogen / zoetwatervoorraad	Landaanwinning en bouwactiviteiten die ten koste gaan van het waterbergend vermogen zijn niet toegestaan in het IJsselmeergebied. Uitzonderingen hierop zijn: - in het Barro aangewezen ontwikkelingen; - 5 hectare per gemeente ; - overstroombare natuurontwikkeling en daarvoor benodigde beschermende waterstaatkundige constructies; - projecten in het kader van dijk- of kustversterking; - projecten van nationaal belang met betrekking tot windenergie.	Besluit Algemene Regels Ruimtelijke Ordening H2.12	Nationaal	Dwingend	In titel 2.12 van het Barro zijn regels opgenomen ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen in buitendijkse delen van het IJsselmeergebied. Deze regels zijn in het Barro opgenomen met het oog op de bescherming van de natuur en het waterbergend vermogen van het IJsselmeergebied. Op grond van de regels in titel 2.12 van het Barro mag een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden binnen het IJsselmeergebied daarom in beginsel geen nieuwe buitendijkse bebouwing mogelijk maken. Ook landaanwinning (bijvoorbeeld door inpoldering of zandopspuiting) is in beginsel niet toegestaan, omdat ook dit het waterbergend vermogen vermindert.

29	Waterkwantiteit	Waterkeringen	Project mag niet leiden tot aantasting van de veiligheid en de waterkeringsfunctie van de Wieringermeerdijk en Afsluitdijk. Project mag er niet toe leiden dat er geen ruimte meer is voor eventuele versterking van keringen.	Waterwet	Nationaal	Dwingend	Naar verwachting kan een ontwikkeling plaatsvinden zonder beïnvloeding van de waterkeringsfunctie en daarmee waterveiligheid.
30	Waterkwantiteit	Flexibel peilbeheer	Project dient geen belemmering te vormen voor het functioneren van het huidige peilbesluit.	Nieuwe peilbesluit IJsselmeergebied 2018	Nationaal	Hard beleid	Om de zoetwatervoorziening te kunnen garanderen en om goed te kunnen inspelen op klimaatverandering, is sprake van een flexibel peilbeheer. Het nieuwe peilbesluit IJsselmeergebied regelt dit flexibele peilbeheer voor het Markermeer en IJsselmeer. Het vaste zomerpeil wordt vervangen door een bandbreedte waarbinnen het peil mag fluctueren. Het waterpeil mag in de zomer schommelen tussen NAP -0,10 m en NAP -0,30 m en in de winter niet onder NAP -0,40 m zakken.
31	Waterkwantiteit	Spuicapaciteit	Project mag geen negatief effect hebben op de beschikbare spuicapaciteit bij complex Den Oever.		Nationaal	Hard beleid	De spuisluis bij Den Oever regelt het peil op het IJsselmeer door binnenwater te spuien en buitenwater te keren.
32	Waterkwantiteit	Waterveiligheid	Bescherming van waterkeringen, watergangen en bijbehorende kunstwerken door het Hoogheemraadschap.	Keur HHNK 2016	Waterschap	Hard beleid	In de Keur staan de regels die het hoogheemraadschap hanteert bij de bescherming van waterkeringen, watergangen en bijbehorende kunstwerken. Samen met de Waterwet, nationale en Europese wetgeving en de beleidsregels van HHNK vormt dit de basis voor de watervergunning.
33	Waterkwantiteit	Waterbergend vermogen / zoetwatervoorraad	Project mag niet leiden tot nieuwe landaanwinning (eilanden) in het IJsselmeer, behalve voor overstroombare natuur en om te voldoen aan de Natura 2000-doelen en KRW.	Kamerbrief Water en Bodem Sturend (WBS)	Nationaal	Zacht beleid	Om onze 'nationale regenton' te behouden wordt geen nieuwe landaanwinning (eilanden) in de meren toegestaan, behalve voor overstroombare natuur en om te voldoen aan de Natura 2000-doelen en KRW. Partijen houden hier vanaf heden rekening mee en het Barro of de BKL onder de Omgevingswet wordt hierop in 2026 aangescherpt. Bestaande vergevorderde afspraken over uitbreidingsprojecten worden gerespecteerd.
34	Waterkwantiteit	Grotere peilfluctuaties	Project dient geen belemmering te vormen voor mogelijke peilwijzigingen in de toekomst.	Deltabeslissing en Nationaal Waterprogramma 2022-2027 en de kamerbrief Water en Bodem Sturend (WBS)	Nationaal	Zacht beleid	Als gevolg van klimaatverandering treden steeds vaker en steeds grotere peilfluctuaties op (een hoger en een lager peil). Er moet daarom rekening gehouden worden met grotere peilfluctuaties en de optie van peilaanpassingen van het IJsselmeer. Denk aan het verder laten uitzakken van het zomerpeil en het eventueel hoger opzetten ervan bij verwachte langdurige droogte (waterschijf van 20 cm naar 50 cm) en het laten meestijgen van het winterpeil met de zeespiegelstijging om waterafvoer veilig te stellen.
35	Waterkwantiteit	Klimaatbuffer	Project mag geen belemmering opleveren voor het voornemen tot het aanleggen van een klimaatbuffer door PWN als vergroting van hun huidige bekken.	Ontwerp Voorkeursbesluit (VKB) PAGW Wieringerhoek	Nationaal	Zacht beleid	Met de aanleg van de klimaatbuffer wordt gezorgd voor continuïteit van de mogelijkheid om drinkwater te maken uit het IJsselmeer.

Nota van Inlichtingen

ten behoeve van de Marktverkenning Wieringerhoek

7 december 2023

#	Onderwerp	Vraag	Antwoord
1	Beleid	Wat wordt verstaan onder het nieuwe Brede Welvaart Kader? Kunt u aangeven waar het vastgestelde kader kan worden gevonden?	Dit betreft het Denkkader Brede Welvaart IenW. Dit is te vinden via https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2022/04/29/denkkader-brede-welvaart-ienw
2	Beleid	In de Kamerbrief, waarnaar in deze alinea verwezen wordt, staan meer uitzonderingen dan benoemd in het Marktverkenningdocument. Mogen wij uitgaan van alle uitzonderingen, zoals benoemd in de Kamerbrief (Kamerbrief Water & Bodem lid 9, pagina 8)	Ja, het marktverkenningdocument heeft niet tot doel om staand beleid of de inhoud van Kamerbrieven te wijzigen.
3	Project	Wat is de scope van het project?	Op dit moment is er geen precieze scope. Het doel van deze marktverkenning is om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een integraal 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het verenigbaar is met de andere functies, waarden en belangen in het gebied. Het zoekgebied, zoals opgenomen in de RES 1.0 van de RES-regio NHN is ongeveer 4.000 ha.
4	Project	Wat wordt er verwacht van het winnende consortium?	Het doel van deze marktverkenning is om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een integraal 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het verenigbaar is met de andere functies, waarden en belangen in het gebied. Pas als die vraag positief wordt beantwoord gaat de Staat over tot het organiseren van een openbare inschrijving waar een winnend consortium wordt geselecteerd. Wat precies wordt verwacht van de winnende partij wordt in die openbare inschrijving duidelijk. Dit zal hoofdzakelijk zien op het realiseren en exploiteren van een integraal zon-op-water project.

5	Project	Alleen energiedomein of het gehele bouwwerk inclusief atollen?	Deze marktverkenning onderzoekt een integraal zon-op-water project, waar ook invulling wordt gegeven aan natuurontwikkeling en recreatie. Enige ontwikkeling in dit gebied ziet op het geheel aan werkzaamheden.
6	Onderzoek	Zijn de uitkomsten van de reeds uitgevoerde onderzoeken openbaar? Zo ja, waar kunnen we deze vinden?	In 2021 hebben Pondera en Bureau Waardenburg i.o.v. Rijkswaterstaat een 'Pre-verkenning Pilot Zon op water IJsselmeergebied' uitgevoerd. Deze pre-verkenning kende een wat andere scope dan de huidige integrale verkenning, omdat deze integrale verkenning zich 1. geografisch beperkt tot de Wieringerhoek i.p.v. het gehele IJsselmeergebied en 2. richt op de mogelijkheden van een integraal zon-op-water project. De pre-verkenning kan op verzoek met geïnteresseerde partijen gedeeld worden.
7	Technisch	Wat zijn de eisen die gesteld worden aan de constructie van het zonnepark? In het H+N+S filmpje zien we een statische constructie, maar op andere websites wordt gesproken over een drijvend zonnepark.	Dit is nog niet bepaald, en is aan een later stadium van dit project. Op dit moment zijn er geen constructies uitgesloten. Met deze marktverkenning hopen we meer inzicht te krijgen in welke constructies mogelijk zijn, en welke een meerwaarde leveren aan de gestelde doelen. NB: de constructie van N+H+S is een zelfstandig initiatief. De Staat heeft geen keuzes gemaakt over de constructie.
8	Project	Wat is de beoogde planning van het project?	De RES 1.0 NHN richt zich op 2030. Ook de Staat wil bijdragen aan de energieopgave van de RES-regio's voor 2030. Indien het mogelijk blijkt een project te realiseren op deze locatie, zal realisatie voor 2030 het doel zijn.
9	Project	Wat is de beoogde looptijd van het zonnepark?	Dit is nog niet bepaald, en is aan een later stadium van dit project. Normaliter hanteert de Staat een exploitatietermijn van 25 jaar, maar hier kan om projectspecifieke redenen van worden afgeweken.
10	Financieel	Dient er rekening gehouden te worden met een pachtvergoeding?	Dit is nog niet bepaald, en is aan een later stadium van dit project. De Staat is wel gehouden een marktconforme vergoeding in rekenen te brengen voor het gebruik van Rijksgronden.

11	Participatie	Omdat meerdere bronnen vermelden dat de volledige bouw moet worden gerealiseerd vanuit de opbrengst uit de zonne-energie rijst de vraag: wat zijn de eisen/verwachtingen voor het omgevingsfonds?	De gezamenlijke overheden vinden het belangrijk dat een uiteindelijk ontwikkelaar oog heeft voor de belangen van de omgeving en dat de omgeving goed betrokken wordt bij het initiatief. Het potentiële project moet de brede welvaart van het gebied versterken. Dit alles vraagt aan de initiatiefnemer dat hij/zij oog heeft voor zowel proces- als financiële participatie. Indien dit project doorgang vindt, zal in een toekomstig aanbesteding of tender aan biedende partijen gevraagd worden een participatieplan in te dienen. Dit plan zal onderdeel uitmaken van de bieding. Hieruit moet blijken dat deze partij in staat is een participatieproces te organiseren dat aansluit op de wensen van de (lokale) overheden. Het participatieplan moet t.z.t. minimaal aansluiten op de wensen van de (lokale) overheden, die dit gaan vastleggen in participatiebeleid van dit project. Dit plan is in deze marktverkenning nog niet aan de orde.
12	Participatie	Wat is de verwachting mbt financiële participatie?	De gezamenlijke overheden vinden het belangrijk dat een uiteindelijk ontwikkelaar oog heeft voor de belangen van de omgeving en dat de omgeving goed betrokken wordt bij het initiatief. Het potentiële project moet de brede welvaart van het gebied versterken. Dit alles vraagt aan de initiatiefnemer dat hij/zij oog heeft voor zowel proces- als financiële participatie. Indien dit project doorgang vindt, zal in een toekomstig aanbesteding of tender aan biedende partijen gevraagd worden een participatieplan in te dienen. Dit plan zal onderdeel uitmaken van de bieding. Hieruit moet blijken dat deze partij in staat is een participatieproces te organiseren dat aansluit op de wensen van de (lokale) overheden. Het participatieplan moet t.z.t. minimaal aansluiten op de wensen van de (lokale) overheden, die dit gaan vastleggen in participatiebeleid van dit project. Dit plan is in deze marktverkenning nog niet aan de orde.

13	Participatie	Hoe wordt gekeken naar 50% lokaal eigendom?	De gezamenlijke overheden vinden het belangrijk dat een uiteindelijk ontwikkelaar oog heeft voor de belangen van de omgeving en dat de omgeving goed betrokken wordt bij het initiatief. Het potentiële project moet de brede welvaart van het gebied versterken. Dit alles vraagt aan de initiatiefnemer dat hij/zij oog heeft voor zowel proces- als financiële participatie. Indien dit project doorgang vindt, zal in een toekomstig aanbesteding of tender aan biedende partijen gevraagd worden een participatieplan in te dienen. Dit plan zal onderdeel uitmaken van de bieding. Hieruit moet blijken dat deze partij in staat is een participatieproces te organiseren dat aansluit op de wensen van de (lokale) overheden. Het participatieplan moet t.z.t. minimaal aansluiten op de wensen van de (lokale) overheden, die dit gaan vastleggen in participatiebeleid van dit project. Dit plan is in deze marktverkenning nog niet aan de orde.
14	Participatie	Om een dergelijk project te realiseren is het van essentieel belang om dit gezamenlijk met alle stakeholders op te zetten. Afgaande op de beschikbare informatie op het Internet lijkt het erop dat het stakeholdermanagement te wensen over laat. Vb: Natuurorganisaties schijnen nog niet betrokken te zijn, maar schrijven zelf al wel dat ze zeer kritisch zijn over het plan). Wat kunnen/mogen wij doen in dit voorstadium?	Op dit moment verkent de Staat de geschiktheid van de locatie voor een integraal zon-op-water project. Als de locatie geschikt blijkt, zal begonnen worden met de projectvoorbereiding met o.a. stakeholdermanagement. Het is verder niet aan de Staat om geïnteresseerden te vertellen wat ze wel en niet kunnen doen in contact met stakeholders.
15	Technisch	Is er al bekend/vastgesteld welke variant van atollen wenselijk zijn (zie onderstaande afbeelding? Hoeveel vrijheid heeft de ontwikkelaar nog om het plan te ontwikkelen?	Dit is nog niet bepaald, en is aan een later stadium van dit project. Op dit moment zijn er geen constructies uitgesloten. Met deze marktverkenning hopen we meer inzicht te krijgen in welke constructies mogelijk zijn, en welke een meerwaarde leveren aan de gestelde doelen.
16	Marktverkenning	Wanneer gedurende het tenderproces is het mogelijk om als consortium aan te melden?	Deze marktverkenning is nog geen tenderproces. Het doel van deze marktverkenning is om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een integraal 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het verenigbaar is met de andere functies, waarden en belangen in het gebied. Als hier positief op wordt geantwoord is het mogelijk dat een tender volgt, waarin het mogelijk is als consortium mee te doen. Het is in deze marktverkenning ook mogelijk om als consortium mee te doen.

17	Marktverkenning	In het marktverkenningdocument worden veel inhoudelijke vragen gesteld die reeds terugkomen in het al eerder plaatsgevonden MER-verkenning. Wat verwacht het RVB van de antwoorden uit de markt als er al een verkenning heeft plaatsgevonden?	Zover het RVB bekend heeft er geen MER-verkenning plaatsgevonden naar een potentieel zon-op-waterproject in de Wieringerhoek. Wel hebben Pondera & Bureau Waardenburg in 2021 een 'Pre-verkenning Pilot Zon op water IJsselmeergebied' uitgevoerd. Deze pre-verkenning kende echter een andere scope dan de huidige integrale verkenning, gezien 1. deze integrale verkenning zich geografisch beperkt tot de Wieringerhoek en 2. zich richt op de mogelijkheden van een integraal zon-op-water project. Het doel van de 'integrale verkenning Wieringerhoek', waarvan deze marktverkenning onderdeel uitmaakt, is om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een integraal 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het verenigbaar is met de andere functies, waarden en belangen in het gebied. De antwoorden op de inhoudelijke vragen moeten de overheden de benodigde informatie verschaffen om deze afweging zorgvuldig te kunnen maken.
18	Planologie	In hoeverre valt het geheel onder de RCR, aangezien er meer dan enkel zon-op-water wordt ontwikkeld?	Dit is op dit moment nog niet aan de orde, aangezien we ons met de Wieringerhoek nog in een verkennende fase bevinden. Het doel van de 'integrale verkenning Wieringerhoek', waarvan deze marktverkenning onderdeel uitmaakt, is om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een integraal 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het verenigbaar is met de andere functies, waarden en belangen in het gebied. Indien hier een positief antwoord op volgt, zal gekeken worden op welke wijze de planologische procedure vormgegeven kan worden.
19	Project	Het aangewezen gebied heeft veel functies welke in het project integraal terugkomen mede als een aantal nieuwe functies. Wordt er bij de uitvoering van het project een functievолgorde gehanteerd, zoals bijvoorbeeld energieopwekking als primaire functie?	Op dit moment worden alle functies en belangen gelijk behandeld, en is de insteek dat een potentieel project moet passen bij andere functies en belangen. Het is onvermijdelijk dat bepaalde belangen botsen of gelden als communicerende vatten. Hierin is voorlopig geen functievолgorde of prioritering aangebracht. Wel moet uiteraard aan de huidige wet- en regelgeving worden voldaan dat van toepassing is op het IJsselmeer.
20	Netaansluiting	Gezien de omvang van het project, is het een mogelijkheid dat RVB/TenneT, net als bij wind-op-zee, de netaansluiting faciliteert bij aangetoonde haalbaarheid?	Dit is nog niet bepaald, en is aan een later stadium van dit project. Met deze marktverkenning hopen we wel meer inzicht te krijgen in welke manieren van netaansluiting mogelijk zijn.

21	Planologie	Zorgt de opdrachtgever voor het definitief ontwerp en de omgevingsvergunning? En zorgt de aannemer voor het uitvoeringsontwerp en de prijsaanbieding? Of is er bestemmingsplanwijziging en mag de initiatiefnemer enkel het deel bouwen naar eigen inzicht invullen?	Dit is op dit moment nog niet aan de orde, aangezien we ons met de Wieringerhoek nog in een verkennende fase bevinden. Het doel van de 'integrale verkenning Wieringerhoek', waarvan deze marktverkenning onderdeel uitmaakt, is om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een integraal 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het verenigbaar is met de andere functies, waarden en belangen in het gebied. Indien hier een positief antwoord op volgt, zal gekeken worden op welke wijze de planologische procedure vormgegeven kan worden.
22	Marktverkenning	Wat is het tijdspad van de tender?	Deze marktverkenning is nog geen tenderproces. Het doel van deze marktverkenning is om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een integraal 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het verenigbaar is met de andere functies, waarden en belangen in het gebied. Als hier positief op wordt geantwoord is het mogelijk dat een tender volgt.
23	Marktverkenning	Hoe wordt de tender beoordeeld? Zijn er kwalitatieve criteria? Welke? Financieel bod? Subsidie? Ervaring?	Deze marktverkenning is nog geen tenderproces. Het doel van deze marktverkenning is om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een integraal 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het verenigbaar is met de andere functies, waarden en belangen in het gebied. Als hier positief op wordt geantwoord is het mogelijk dat een tender volgt. De gunningscriteria voor die mogelijke tender zijn nog niet bekend.
24	Technisch	Wat zijn de "constraints", zoals de Natura 2000 status, visserij, biodiversiteit?	Er zijn vele belangen, functies, beleid en wet- en regelgeving die invloed hebben op een potentieel zon-op-water project. Voor een overzicht verwijzen we u graag naar bijlage 1 van het marktverkenningdocument op Biedboek.nl.
25	Marktverkenning	Wat verkrijg je precies als je de tender wint? Is er dan een MER gedaan? Zijn er vergunningen? Een netaansluiting? Wat zijn de kosten?	Deze marktverkenning is nog geen tenderproces. Het doel van deze marktverkenning is om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een integraal 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het verenigbaar is met de andere functies, waarden en belangen in het gebied. Als hier positief op wordt geantwoord is het mogelijk dat een tender volgt. Een MER is geen onderdeel van een tender, maar van de ruimtelijke inpassing. Hetzelve geldt voor vergunning. Het is nog onbekend hoe om wordt gegaan met de netaansluiting. Wel ontvangen we graag meer informatie over de mogelijke manieren van aansluiten die de markt ziet.

26	Marktverkenning	Wat is de exploitatieperiode? (moet financieel realistisch zijn en technisch haalbaar)	Dit is nog niet bepaald en aan een later stadium van de projectvoorbereiding. Het RVB hanteert een standaard exploitatieperiode van 25 jaar, maar hier kan om projectspecifieke redenen van afgeweken worden. Als dit nodig is voor de haalbaarheid van het project, zien we dat graag terug in de schriftelijke reactie bij deze marktverkenning (bijlage bij van het marktverkenningdocument).
27	Technisch	HSEQ-plan; hoe wordt de veiligheid van de mensen gewaarborgd door de uitgever van de wateren? Welke eisen zullen hieraan worden gesteld? Wat is de toezicht op aanlever stromen (materialen en mensen)? Hoe zal worden omgegaan met onverwacht stil leggen van werk? Hoe wordt de levensduur van de aangeboden systemen gevalideerd bij uitgifte van de kavels?	Dit is nog niet bepaald en aan een later stadium van de projectvoorbereiding. Indien dit project doorgang vindt zullen zeker eisen worden gesteld vanuit de beheerstaak van de samenwerkende overheden. De precieze invulling daarvan is op dit moment niet bekend.
28	Marktverkenning	Hoe zit het met innovatie waardering in het project? Welke criteria van toepassing? Ecologische innovatie estuarium creëren?	Deze marktverkenning is nog geen tenderproces. Het doel van deze marktverkenning is om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een integraal 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het verenigbaar is met de andere functies, waarden en belangen in het gebied. Als hier positief op wordt geantwoord is het mogelijk dat een tender volgt. De gunningscriteria voor die mogelijke tender zijn nog niet bekend.
29	Project	Wat is de projectduur/ kavel gunning?	Deze marktverkenning is nog geen tenderproces. Het doel van deze marktverkenning is om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een integraal 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het verenigbaar is met de andere functies, waarden en belangen in het gebied. Als hier positief op wordt geantwoord is het mogelijk dat een tender volgt. Het RVB hanteert een standaard exploitatieperiode van 25 jaar, maar hier kan om projectspecifieke redenen van afgeweken worden.

30	Planologie	Waar staan jullie m.b.t. vergunningsproces?	Dit is op dit moment nog niet aan de orde, aangezien we ons met de Wieringerhoek nog in een verkennende fase bevinden. Het doel van de 'integrale verkenning Wieringerhoek', waarvan deze marktverkenning onderdeel uitmaakt, is om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een integraal 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het verenigbaar is met de andere functies, waarden en belangen in het gebied. Indien hier een positief antwoord op volgt, zal gekeken worden op welke wijze de planologische procedure vormgegeven kan worden.
31	Project	Hoe wordt er rekening gehouden met einde levensduur van installaties? Revolterende kavels?	Dit is nog niet bepaald en aan een later stadium van de projectvoorbereiding. In principe hanteren RVB en RWS het uitgangspunt dat de betrokken kavels moeten worden opgeleverd vrij van opstallen. Indien dit niet mogelijk is vernemen we graag via de schriftelijke reactie in deze marktverkenning (bijlage 2 van het marktverkenningdocument). Er worden nog geen uitspraken gedaan over de beschikbaarheid van de kavels na exploitatie, nu dit meerdere decennia in de toekomst ligt.
32	Natuur	Hoe wordt rekening gehouden met rust voor de natuur?	Dit is nog niet bepaald en aan een later stadium van de projectvoorbereiding. Op dit moment onderzoeken de samenwerkende overheden of een zon-op-water project mogelijk is, gezien de huidige natuurwetgeving. Rust voor de natuur is onderdeel van het kader N2000. Verstoring van rustgebieden kan negatieve effecten hebben op N2000. Het is dus belangrijk dat er bij de ontwikkeling van een mogelijk project verstoringseffecten worden voorkomen. Het is aan partijen om aan te tonen dat de realisatie van een zon-op-water project mogelijk is binnen het kader N2000.
33	Netaansluiting	Is er een inpassing in stroomnetwerk?	Op dit moment is er geen inpassing in het stroomnetwerk. Wij ontvangen graag de visie van de deelnemers aan deze marktverkenning op de mogelijkheden van een netinpassing.
34	Project	Hoeveel permanente ruimte is er op het land voor ankerplaatsen, generator/controle huisje, opslag, etc.?	Dit is nog niet bepaald, en is aan een later stadium van dit project. Het doel van deze marktverkenning is om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een integraal 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het verenigbaar is met de andere functies, waarden en belangen in het gebied. Het zal erg afhangen van het uiteindelijke ontwerp welke ruimte benodigd is.

35	Project	Hoeveel ruimte op land is er tijdens de bouw?	Dit is nog niet bepaald, en is aan een later stadium van dit project. Het doel van deze marktverkenning is om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een integraal 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het verenigbaar is met de andere functies, waarden en belangen in het gebied. Het zal erg afhangen van het uiteindelijke ontwerp welke ruimte benodigd is.
36	Project	Is er een goede toegangsweg?	Het zoekgebied bevindt zich in het IJsselmeer. Er is geen toegangsweg.
37	Netaansluiting	Is er al een tracé voor de kabel naar een onderstation?	Nee, in deze marktverkenning krijgen we graag meer inzicht in de mogelijkheden voor een netaansluiting.
38	Project	Is er een maximale bedekking van het water binnen de contouren van het veld?	Nee, in deze marktverkenning krijgen we graag meer inzicht in de mogelijkheden voor een netaansluiting.
39	Project	Het zoekgebied is 4.000 ha, hoeveel hiervan mag gebruikt worden?	Dit is nog niet bepaald, en is aan een later stadium van dit project. Met deze marktverkenning hopen we meer inzicht te krijgen in welke schaal mogelijk is, gezien de aanwezige functies, belangen, huidig beleid en wet- en regelgeving rond het IJsselmeergebied.
40	Technisch	Mag het zonnepark 'bewegen' over een groter gebied om zo de waterkwaliteit goed te houden?	Dit is nog niet bepaald, en is aan een later stadium van dit project. Op dit moment zijn er geen constructies uitgesloten. Met deze marktverkenning hopen we meer inzicht te krijgen in welke constructies mogelijk zijn, en welke een meerwaarde leveren aan de gestelde doelen.
41	Project	Is er een voorkeur voor 1 groot veld of meerdere kleinere of is dat onze keuze? Wat zijn de beoordelingscriteria en de waardes die ze daaraan toe kennen?	Dit is nog niet bepaald, en is aan een later stadium van dit project. Op dit moment zijn er geen constructies uitgesloten. Met deze marktverkenning hopen we meer inzicht te krijgen in welke constructies mogelijk zijn, en welke een meerwaarde leveren aan de gestelde doelen.
42	Water	Hoe wordt waterkwaliteit gemeten, op welke punten wordt er gelet?	De waterkwaliteit wordt getoetst op basis van de maatlatten van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Die toetst op de (fysisch)chemische en biologische toestand van waterlichamen. Hiervoor is de KRW-factsheet IJsselmeer te raadplegen.
43	Financieel	Zijn er nog subsidies beschikbaar?	Er zijn geen projectspecifieke subsidies beschikbaar. Wel is het mogelijk om gebruik te maken van de bestaande subsidies.
44	Marktverkenning	Zijn er punten te verdienen met inzetten mensen afstand tot arbeidsmarkt?	In deze marktverkenning zijn er nog geen punten te verdienen. Het doel van deze marktverkenning is om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een integraal 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het verenigbaar is met de andere functies, waarden en belangen in het gebied. Eventueel volgt daarop een tender. De gunningscriteria zijn nog niet bepaald.

45	Financieel	Zijn er nog kosten (retributie) aan het watergebruik?	Ja, bij een eventuele exploitatie van het gebied zal de Staat een marktconforme vergoeding in rekening brengen.
46	Recreatie	Hoeveel toegang is er voor watersporters nodig?	Dit is nog niet bepaald, en is aan een later stadium van dit project. Met deze marktverkenning hopen we meer inzicht te krijgen in welke schaal mogelijk is, gezien de aanwezige functies en belangen van het IJsselmeergebied.
47	Defensie	Hoeveel toegang is er nodig voor schietoefeningen?	Het schietterrein Breedzanddijk en het zoekgebied voor een potentieel zon-op-water project overlappen elkaar. De belangen die Defensie heeft bij het schietterrein mogen niet belemmerd worden, nu hier oefeningen plaatsvinden die niet zomaar op een andere locatie kunnen worden gehouden. Deze marktverkenning heeft mede ten doel om te onderzoeken op welke manier de schietoefeningen van Defensie en een zon-op-water project samen kunnen gaan. Via de schriftelijke vragen ontvangen we graag de visie van geïnteresseerde partijen over de wijze waarop dit mogelijk is.
48	Technisch	Hoe diep is het water nu?	De Wieringerhoek is relatief ondiep in vergelijking tot de rest van het IJsselmeer. Vanaf de dijk loopt het van zo'n 3 meter naar 4 meter diep.
49	Water	Hoe ziet het baggerschema van het water er nu uit? Hoe gaat dat straks lopen?	Er is geen vast baggerschema. Er vindt zandwinning plaats in de vaargeul vanaf Urk naar Den Oever. De zandwinnaars bepalen waar en wanneer ze gaan winnen. De diepte van vaargeul en de haven Den Oever worden gemonitord. Wanneer deze te ondiep dreigen te worden geeft Rijkwaterstaat de aannemer opdracht deze op diepte te brengen. Daarnaast wordt de vaargeul naar de haven "Oude Zeug" op diepte gehouden door jachtwerf Jongert.
50	Planologie	Kunnen we meer inzicht krijgen in de verwachte doorlooptijd en vereisten van vergunningsprocedures voor het zon-op-water project, rekening houdend met de lokale regelgeving?	Dit is op dit moment nog niet aan de orde, aangezien we ons met de Wieringerhoek nog in een verkennende fase bevinden. Het doel van de 'integrale verkenning Wieringerhoek', waarvan deze marktverkenning onderdeel uitmaakt, is om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een integraal 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het verenigbaar is met de andere functies, waarden en belangen in het gebied. Indien hier een positief antwoord op volgt, zal gekeken worden op welke wijze de planologische procedure vormgegeven kan worden.

51	Project	Hoe ziet u de rol van lokale overheden in het faciliteren en ondersteunen van dit project, en hoe kunnen we samenwerken om het proces soepeler te laten verlopen?	<p>De gezamenlijke overheden vinden het belangrijk dat een uiteindelijk ontwikkelaar oog heeft voor de belangen van de omgeving en dat de omgeving goed betrokken wordt bij het initiatief. Het potentiële project moet de brede welvaart van het gebied versterken. Dit alles vraagt aan de initiatiefnemer dat hij/zij oog heeft voor zowel proces- als financiële participatie.</p> <p>Indien dit project doorgang vindt, zal in een toekomstig aanbesteding of tender aan biedende partijen gevraagd worden een participatieplan in te dienen. Dit plan zal onderdeel uitmaken van de bieding. Hieruit moet blijken dat deze partij in staat is een participatieproces te organiseren dat aansluit op de wensen van de (lokale) overheden.</p> <p>Het participatieplan moet t.z.t. minimaal aansluiten op de wensen van de (lokale) overheden, die dit gaan vastleggen in participatiebeleid van dit project. Dit plan is in deze marktverkenning nog niet aan de orde.</p>
52	Planologie	Welke specifieke eisen en verwachtingen heeft u met betrekking tot de uitvoering van een milieueffectrapportage voor het zon-op-water project?	<p>Een milieueffectrapportage is onderdeel van een planologische procedure. Dit is op dit moment nog niet aan de orde, aangezien we ons met de Wieringerhoek nog in een verkennende fase bevinden. Het doel van de 'integrale verkenning Wieringerhoek', waarvan deze marktverkenning onderdeel uitmaakt, is om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt en kansrijk is voor een integraal 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het verenigbaar is met de andere functies, waarden en belangen in het gebied.</p> <p>Indien hier een positief antwoord op volgt, zal gekeken worden op welke wijze de planologische procedure vormgegeven kan worden.</p>
53	Project	Hoe beoordeelt u de huidige marktkansen en de vraag naar duurzame energieprojecten in het gebied, en welke voorwaarden zijn van belang voor een succesvolle implementatie?	<p>Het zoekgebied heeft een grote potentie voor energieopwekking. Aan de andere kant spelen er vele belangen in het gebied, welke niet negatief mogen worden beïnvloed. In dit stadium is het noodzakelijk om alle informatie te verkrijgen om zorgvuldig te kunnen beoordelen of een zon-op-water project mogelijk is, gezien de doelstellingen en uitgangspunten zoals opgenomen in het marktverkenningdocument en bijlagen.</p>